Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 3 март
ШАНБА
№ 52 (4.846).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БЮРОСИДА

28 февраль куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг навбатдаги мажлиси бўлди. Мажлисда Тошкент давлат медицина институти партия комитетининг таълим-тарбия жараёнини такомиллаштиришга оид иши тўғрисидаги ҳисоботи тингланди.

Институтнинг бошланғич партия ташкилоти кўрилаётган чора-тадбирларга қарамай, мутахассислар тайёрлаш сифатига суст таъсир ўтказаётганлиги айтиб ўтилди. Партия ташкилоти таълим-тарбия жараёнини тубдан ўзгартириш учун, сақланиб қолаётган эскича ёндашувларга, бепарволикка, ошна-оғайнигарчилик ва камчиликларга муросасозликка қарши курашга коммунистларнинг, ўқитувчилар ва студентлар орасидаги барча соғлом кучларнинг куч-ғайратини бирлаштира олмади.

Ўқитувчиларнинг касб маҳорати йўл қўйиб бўлмайдиган даражада суст оширилмоқда, ўқитиш мазмуни ва шакллари секинлик билан янгиланмоқда. Замонавий методик қўлланмалар ва ўқув-илмий адабиётлар, айниқса ўзбек тилидаги шундай қўлланмалар ва адабиётлар ғоят етишмайди. Студентлар якка тартибдаги ўқув планлари асосида тайёргарликдан ўтказилмаяпти. Кабинетлар ва лабораторияларнинг жиҳозланиши норматив талабларнинг 60 фоизини ташкил этади, асбоб-ускуналарнинг учдан икки қисми маънавий эскирган ва ишдан чиққан.

Ўқув жараёнини ташкил этишдаги нуқсонлар партия ташкилотида ҳар томонлама таҳлил этилмади ва бу нарса амалий ишлар учун асос бўлмади. Коммунистларнинг йиғилишларида, партия комитетининг мажлисларида муаммолар умумий, аниқ-равшан бўлмаган шаклда муҳокама қилинади, ўз-ўзини танқид етишмайди, шунингдек ректорат фаолиятидаги жиддий камчиликларга принципиал баҳо берилмайди.

Партия комитети раҳбар ва илмий-педагог кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишга суст таъсир ўтказмоқда, бу эса салбий тенденцияларнинг авж олишига сабаб бўлмоқда. Ўқитувчиларнинг ўртача ёши ошиб бормоқда, кафедра мудирлари орасида пенсия ёшидаги кишилар улуши қарийб 40 фоизни ташкил этмоқда. Институтда 40 ёшгача бўлган бирорта ҳам доктор тайёрланмади, фақат ҳар 9 фан номзодидан биригина 30 ёшдан 40 ёшгача бўлган кишилардир. Айни пайтда институтда ишлаб турган фан докторларининг ярмидан кўпроғи аспирантларга илмий раҳбарлик қилмайдилар, тармоқ аспирантурасига мутахассисларни қабул қилиш плани бажарилмаяпти, энг истеъдодли ёш олимларни чет элларга ва мамлакатнинг етакчи марказларига стажировкага юбориш имкониятлари изланмаяпти.

Партком фаолиятида ошна-оғайнигарчиликка, уруғаймоқчиликка, бошқа салбий ҳолатларга қарши курашда ҳужумкорлик етишмайди. Олий ўқув юртига ўтказишда, ишга жойлаштиришда, раҳбарлик лавозимларига кўтаришда қоидани бузиш ҳоллари аниқланди. Танлаб текширув ўтказилган чоғда биринчи курс талабалари 62 фоизининг билим даражаси кириш имтиҳонларини ва жорий имтиҳонларни топшириш пайтидагидан паст эканлигини кўрсатди. Бу эса институтга қабул қилишдаги ҳийла-найранглар тўғрисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига тушган кўпдан-кўп шикоятларнинг асосли эканлигини қисман тасдиқлайди.

Тарбиявий ишларнинг таркиб топган шакллари, ижтимоий фанларни ўқитиш даражаси студентларда қайта қуриш жараёнларини тўғри англашни шакллантиришга, уларни ижтимоий аҳамиятга молик ишларга жалб этишга кўмаклашмайди. Институтда студентлар учун ягона сиёсий кунлар ўтказишнинг, уларда миллатлараро мулоқотнинг юксак маданиятини, маънавий ва гражданлик фазилатларини тарбиялашнинг муайян системаси таркиб топмаган.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги Тошкент давлат медицина институти муаммоларига жуда кам эътибор бермоқда. Министрлик студентлар тайёрлаш сифатини назорат қилмаяпти, илм-фанни ривожлантиришга, институтнинг моддий базасини мустаҳкамлашга кам маблағ ажратмоқда. Аудиториялар фонди тақчиллиги 43 минг квадрат метрни ташкил этади. Айни пайтда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Тошкент давлат медицина институти моддий базасини яхшилашга оид 1980 йил 28 майда чиқарган 387-сон қарори амалда бажарилмай қолди, пландаштирилган 50 та объектдан атиги 15 таси ишга туширилди.

Қабул қилинган қарорда Тошкент давлат медицина институти партия комитетининг таълим-тарбия жараёнини такомиллаштиришга оид фаолияти қониқарсиз, деб топилди. Партком секретари ўртоқ А. Ш. Воисов, партком аъзоси, ректор ўртоқ Н. Ҳ. Шомирзаев мавжуд камчиликларга нисбатан муросасозлик қилганликлари, институтнинг турмуш фаолияти барча жиҳатларини қатъиян янгилашга, олий мактабни қайта қуришнинг асосий йўналишларини рўёбга чиқаришга коммунистларнинг куч-ғайратини бирлаштира олмаганликлари таъкидланди. Институт партия комитетига ректорат билан биргаликда ўқув жараёнини яхшилашга, институт коллективида ижодкорлик, ўзаро талабчанлик, юксак уюшқоқлик ва интизом вазиятини вужудга келтиришга қаратилган тадбирларни ишлаб чиқиб, амалга ошириш вазифаси юклатилди. Институтнинг барча бўлинмалари учун истеъдодли ёшларни қидириб топиш ва танлаш, фан номзодлари ва докторларини планли асосда тайёрлаш, раҳбар кадрлар, энг аввало кафедра мудирлари лавозимларига ёш мутахассисларни кўтариш зарур, деб таъкидланди қарорда. Медицина кадрларини тайёрлаш борасида иттифоқ ва халқаро миқёсдаги ҳамкорликни кенгайтириш, СССР ҳамда чет мамлакатлар олий ўқув юртлари билан бевосита алоқа ўрнатиш йўллари фаол қидириб топилсин.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советига ТошМИнинг моддий-техникавий базасини ривожлантириш юзасидан 1980 йилда қабул қилинган ўз қарори бажарилмаганлиги сабабларини таҳлил этиш, Тошкент шаҳридаги медицина шаҳарчасини комплекс равишда қуришни тугаллаш, унинг социал базасини ривожлантиришга оид тадбирларни белгилаш тавсия этилди.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигига (ўртоқ С. М. Баҳромов) институтни бошқариш структурасини қайта кўриб чиқиш, ТошМИ фаолиятининг барча жиҳатлари устидан мунтазам амалий назоратни йўлга қўйиш, етилган муаммоларни ҳал этишда унга ёрдам бериш таклиф этилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси Тошкент шаҳар партия комитетига, Ҳамза район партия комитетига олий ўқув юрти фаолиятида йўл қўйилган нуқсонлар учун институт раҳбар коммунистларининг шахсий-партиявий жавобгарлигини аниқлаш вазифасини топширди.

Бюро мажлисида Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари С. М. Мамарасуловнинг Бўка районидаги вазиятни барқарорлаштириш борасида область партия ташкилоти кўраётган чора-тадбирлар тўғрисидаги ахбороти тингланди. Ижтимоий-сиёсий тусдаги бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди.

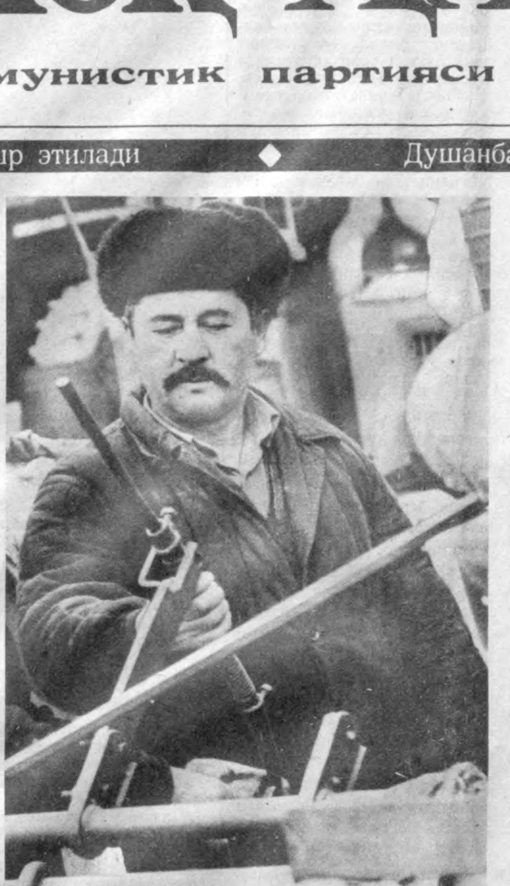

Баҳор. Далаларда яратувчилик меҳнати жўш урмоқда. Ҳадемай чигит экиш бошланади. Бунга техника воситалари тайёрми? Қўрғонтепа районидаги Куйбишев номли колхоз механизаторларининг жавоби битта: «Ҳа!» Созловчи чилангарларнинг ғайратлари туфайли 36 та ҳайдов, 18 та чопиқ трактори, 15 та сеялка, 5 та ОВХ ва бошқа машина-механизмлар аллақачон шайлаб қўйилган.

СУРАТЛАРДА: 1. Илғор чилангар Мухтор Аҳмедов. 2. Тайёр агрегатлар.

В. МОЛГАЧЕВ олган суратлар.

ЎЗГАРИШЛАР БЎЛИШИГА ИШОНАМИЗ

ТАСС мухбири М. С. Горбачевга мурожаат қилиб, СССР Олий Советининг 1 март куни бўлган мажлисини шарҳлаб беришни илтимос қилди.

М. С. Горбачев бундай деди: «Кавказорти регионидаги вазиятга бағишланиб иккинчи мажлис бўлиб ўтди. Мажлис ёпиқ бўлганлигини ҳисобга олиб фақат шуни айтишим мумкинки, депутатлар бу ерда юзага келган мураккаб муаммоларни жонкуярлик билан кўриб чиқдилар, одамларнинг ҳалок бўлишига олиб келган фожиали воқеалар ҳақида ачиниб гапирдилар. Фурсатдан фойдаланиб, қариндош-уруғлари ва ёр-дўстлари ҳалок бўлган, ўша январь кунлари бошига офат ва кулфат тушган барча кишиларга яна бир карра ҳамдардлик изҳор этмоқчиман.

Муҳокама чоғида ҳиссиёт ва эҳтирослар жўш уриб кетиб баъзи гаплар ҳам айтилди, албатта, лекин депутатлар билдирган фикрларда келажакни ўйлаб иш тутиш кайфияти, озарбайжон ва арманларга бир-бирингизга пешвоз чиқинг, деб айтилган истаклар устун бўлди. Назаримда бу борада дастлабки қадамлар қўйилди. Биз худди ана шу руҳда ишни давом эттириш ва кейинчалик мажлислардан бирида шу масала хусусида қарор қабул қилишга келишиб олдик.

Шунга астойдил умидворманки, совет кишиларининг ҳис-туйғуларини ифода этаётган СССР Олий Совети, халқ депутатларининг куч-ғайрати Озарбайжон ва Арманистон халқлари ақл-идроки ва кўнглида акс-садо беради. Тез орада яхшилик сари ўзгаришлар бўлади, деб ишонгимиз келади».

СССР Олий Советида

1 март куни СССР Олий Совети палаталарининг қўшма мажлисида Озарбайжон ССР ва Арманистон ССРдаги вазият ҳақидаги, шунингдек уни нормаллаштириш тадбирлари тўғрисидаги масалани муҳокама қилиш тугалланди.

(ТАСС).

УМИД ҒУНЧАЛАРИ

ЖОМБОЙ РАЙОНИДАГИ «НАВБАҲОР» КОЛХОЗИДА ДОЛЗАРБ МУАММОЛАР ЖОЙИДА ҲАЛ ЭТИЛАЯПТИ

Ишсизлик, уй-жой, томорқа тақчиллиги... Булар Ўзбекистон Компартиясининг ҳаракат дастурида қайд этилган долзарб муаммоларнинг айримлари, холос. Охир-оқибатда аҳолининг иқтисодий аҳволи, маданий-маиший шароити, сиҳат-саломатлиги масалаларига узвий боғланиб кетган бу муаммолар Жомбой райони қишлоқларини ҳам четлаб ўтмади.

Хўш, уларни қандай ҳал этиш мумкин? Уларнинг ечимини топиш йўлида нималар қилинаяпти?

Шуни айтиш керакки, жумҳуриятимизнинг кўпгина қишлоқ районларида бўлгани каби бу ерда ҳам муайян ишлар амалга оширилмоқда. Партия, совет ташкилотларининг саъи-ҳаракатлари натижасида бултур ёзда районнинг шимолий қисмида жойлашган Ғубдинтоғ этакларида янги хўжалик ташкил этилди. Аҳмаджон Қурбонов номли ва «Украина» совхозларига қарашли икки бўлим ўрнида очилган «Навбаҳор» колхози 2.844 гектар экин майдонига эга. Унинг 500 гектари суғориладиган, қолгани эса баҳорикор далалардир.

Тоғ этагидаги яйдоқ адирда янги хўжалик ташкил этишдан бир неча мақсад кўзда тутилган эди. Улардан бири— аҳолини иш билан таъминлашга кўмаклашиш. Зеро, бу жуда катта иқтисодий ва сиёсий аҳамиятга молик вазифа эканлиги жумҳуриятимиз партия ва ҳукуматининг сўнгги қатор ҳужжатларида бот-бот таъкидланди. Жомбойнинг кўпгина хўжаликларида ҳам аҳолининг табиий ўсиши ҳисобига ишлаб чиқаришда банд бўлмаганлар сони ортиб бораяпти. Улар янги колхозга бажонидил аъзо бўлиб кираяптилар. Қўшни Аҳмаджон Қурбонов номли, «Украина» совхозлари, шунингдек, Охунбобоев номли, «Правда», «Октябрь» колхозларининг меҳнат аҳли янги коллективнинг асосини ташкил этмоқда. Ҳатто Ғаллаорол районининг яқин атрофдаги қишлоқларидан ҳам талабгорлар келишмоқда.

— Ҳозирча 100 нафардан зиёд колхозчи қабул қилинди, — дейди правление раиси Ғаниқул Исоқулов. — Белгиланган режаларни рисоладагидек амалга ошириш учун яна 50 нафардан кўпроқ одам керак. Боғ-роғлар, токзорлар ҳосилга киргач, маҳсулотни қайта ишловчи корхоналар ташкил этиш мўлжалланаяпти. Мева қоқи тайёрлаш ҳамда майиз қуритиш цехлари қурилади. Демак, бизда ишчи кучига эҳтиёж ҳеч қачон сусаймайди.

Ғубдинтоғ тепасида қор ялтирайди. Кўчатзорларда яхоб суви жилдираб оқади. Жўяк бошида махсус тахтача ўрнатилган бўлиб, унда мазкур қатордан ўрин олган мевали дарахт навлари битилган. Масалан, олма (саратони), ўрик (кўрсодиқ, гулистон), шафтоли (фарҳод, серҳосил), нок (совға, раъно) ва ҳоказо. Янги боғда ўз ишига ҳавас қўйган боғбоннинг қалб қўри, малакали мутахассиснинг диди, ақл-заковати сезилиб турибди.

— Модомики, истиқболни кўзлаб иш тутаётган эканмиз, боғ ва токзорларимиз ҳар жиҳатдан юксак талабларга жавоб бериши керак, — кўчатларга нигоҳ ташлайди бош агроном Ғайбулла Аҳмедов. — Шунинг учун Р. Р. Шредер номидаги илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг Самарқанддаги филиали билан шартнома тузиб, икки нафар малакали мутахассисни уч йил муддатга маслаҳатчи этиб олдик. Қишлоқ хўжалиги фанлари номзодлари В. Муҳаммадиев ва У. Мирзоҳидов боғбону соҳибкорларимизга мевали дарахт ниҳоллари, ток кўчатлари ўтқазишда бош-қош. Айни пайтда улар озиқлантириш, суғориш, касалликлардан муҳофаза этиш, умуман парваришда йўл-йўриқ кўрсатаяптилар. Биз уларнинг кўмагида боғ ва токзорларимизнинг тезроқ оёққа турғазиш ниятидамиз.

Узумчилик — хўжаликда асосий соҳа. Сизот сувларидан холи, тупроғи қуруқ, офтобрўй бу адирлар узумнинг майизбоп навлари учун айниқса қулай. Шу боис соҳибкорлар ўз олдиларига мўл-кўл сара майиз етиштиришни мақсад қилиб қўйишган. Келгусида токзорларнинг 85 фоизини қора ва оқ майизбоп, қолган 15 фоизини эса ҳусайни, тойифи ва бошқа хўраки навлар эгаллайди.

Хўжалик ташкил топгандан буён ўтган қисқа муддатда хийла салмоқли ишлар амалга оширилди. Дашт забткорлари куз ва қишнинг илиқ-иссиқ кунларидан унумли фойдаландилар. Асосий юмуш — кўчат ўтқазиш авж олдирилди. Далаларни қор босгунга қадар 40 гектар майдонга 40 минг туп майизбоп узум, шунча гектарга 13 минг 520 туп олма, шафтоли, олхўри, ёнғоқ, нок, ўрик ниҳоллари ўтқазилди. Бу иш яна давом эттирилади. Мевали ва манзарали ниҳоллар экиш, токзорлар ва ўрмонлар барпо этиш икки ойлигига бағишланган кенгаш қатнашчиларининг мурожаатномасидан илҳомланган боғбону соҳибкорлар ана шу тадбирни юксак даражада бажаришга бел боғлаганлар.

— Кўкламда 20—30 гектар майдонга кўчат ўтқазилади, — дейишди колхозчилар. — Лекин серҳосил, бардошли нав ниҳолларини топишда қийналаяпмиз. Жумҳуриятимиздаги кўчат етиштирувчи хўжаликлар ва муассасаларнинг кўмагига муҳтожмиз.

Ердан оқилона фойдаланиш мақсадида мевали дарахтлар ҳосилга киргунга қадар боғ қатор ораларида турли хил нознеъматлар етиштирилади. Масалан, шу йил баҳорда 25 гектар майдонга ерёнғоқ, 5 гектарга картошка, 8 гектарга сабзавот ва бошқа хил экинлар экилади. Лалмикор далаларда эса қовун-тарвуз, нўхот, ғалла ўстирилади.

Жумҳуриятда пахта яккаҳокимлиги авж олган даврда шартли суғориладиган ана шу адирларга ҳам пахта экиларди. Ер ва тупроқ шароити пахтачилик учун мутлақо ноқулай, устига-устак ишловчилар олис қишлоқлардан ташиб келтириладиган вазиятда зўрма-зўрakilik билан етиштирилган экиннинг аҳволи қандай бўлиши маълум. Ғўзалар нимжон ўсади, ёввойи ўт босади. Олинадиган ҳосил ҳам шунга яраша. Шу боис кўпчилик мазкур майдонларда мева, узум, умуман озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни орзу қиларди. Қайта қуриш шарофати туфайли эзгу ният рўёбга чиқмоқда. Ўзбекистон Компартиясининг ҳаракат дастурида «Пахта яккаҳокимлигини тугатиш республикада мева-сабзавот комплексини янада ривожлантириш учун шароит яратади» деб алоҳида таъкидланиши танланган йўлнинг тўғрилигига ишончни мустаҳкамлаяпти.

«Навбаҳор» колхозини тузишда кўзда тутилган яна бир мақсад одамларнинг уй-жой, томорқага бўлган эҳтиёжини қондиришдан иборат эди. Бу масала қандай ҳал этилаяпти? Катта равон йўлдан боғ-роғлар томон юрарканмиз, ён-атрофда давом этаётган қурилиш ишлари беихтиёр эътиборни тортади. Айрим иморатларга энди пойдевор қўйилган, баъзилари хийла бўй чўзган, бошқаларининг ўрни ўлчаниб, белги қозиқлари қоқилган.

— Марказий қўрғон худди шу ерда барпо этилади, — дейди Ғ. Исоқулов. — Бош планда правление биноси, машина-трактор парки, боғча, уй-жойлар — ҳамма-ҳаммаси аниқ-равшан кўрсатиб берилган. Қирнинг нариги томонида яна битта замонавий қишлоқ қурилаяпти. Томорқа олган колхозчилар иккала манзилгоҳда ҳам уй-жой қурилишини аллақачон қизитиб юборишган.

Кўраяпмизки, адирда очилган янги хўжалик яна бир долзарб муаммо — қишлоқ аҳолисининг уй-жой ва томорқага бўлган эҳтиёжини ҳал этишга кўмаклашмоқда. Колхозчиларнинг аксарияти узоқ-яқиндан келишган эмасми, уларнинг бир заминда туп қўйиб, палак отиши учун уй-жой, томорқа ғоят зарур. Кўпчилик ер майдони ажратилса, иморатни ўз кучи билан тиклаб олажагини билдирди. Уларга дарҳол 20—30 сотихдан томорқа тақсимланди. Айни пайтда қурилиш материаллари сотиб олиш учун узоқ муддатли қарз берилаяпти.

Томорқа майдони, кўрсатилаётган моддий ёрдам, мавжуд шарт-шароит колхозчиларни қаноатлантираяптими? Шу хусусда механизаторлар Усмон Эшбоев, Ўроқбой Оқмирзаев, Эшбой Сафаров, бригадир Рустам Қаршиев, инженер Абдуманноп Яхшиликов, механик Орзиқул Ғафуров билан суҳбатлашдик. Улар ижобий жавоб бериш билан бир қаторда қишлоқ аҳолиси турмушини кўтариш йўлидаги дадил қадамлардан мамнунлигини билдиришди. Шу билан бирга қурилиш материаллари тақчиллигидан қийналишаётганини айтишди. Бугун ёғоч, тахта, ғишт, цементни топиш нафақат колхозда, балки жумҳуриятимизда ўткир муаммо бўлиб турганлиги сир эмас. Уни ҳал этиш йўлида таъсирчан чора-тадбирлар белгиланиши зарур.

Айрим колхозчилар ҳозирданоқ фермер хўжалиги ташкил этишга киришганликларини мамнуният билан сўзлашди. Негаки, бу — мўл-кўл гўшт, сут ва ёғ етиштиришнинг гарови. Ҳозирча 5 та оила совхоздан 7—8 минг сўмдан қарз олиб, 40—50 бош қорамолга мўлжалланган молхона қуришаяпти. Сўнгра уларга қорамол сотиб олишда кўмаклашилади, эҳтиёжга яраша ем-хашак ажратилади. Тоғ яйловлари имконияти ҳисобга олиниб, шу йил баҳорда 400—500 бош қўй харид қилинади.

Хўжаликни марказ билан боғловчи йўл қисқа муддатда қуриб битказилгани колхозчиларга ҳар тарафлама қулайлик туғдирди. Шу йил ёзда болалар боғчасини тиклаш режалаштирилмоқда. Яқин орада медпункт, магазин, мактаб ва бошқа маданий-маиший муассасалар барпо этилади.

Шу кеча-кундузда далаларда қишки-баҳорги юмушлар қизғин давом этмоқда. Булар: мевазорларга яхоб суви бериш, далага маҳаллий ўғит чиқариш, ариқ-зовурларни тозалаш, техникани созлаш каби тадбирлардир. Ҳадемай экиш-тикишга ҳам киришилади.

Деҳқонлар, кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш икки ойлигида минглаб туп турли мевали дарахт ва ток кўчатлари ўтқазишга ҳозирлик кўраяптилар. Уч-тўрт йил ичида хўжаликда боғ ва токзорлар майдони 500 гектарга етказилади. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобига қараганда, ўшанда ҳар йили 1.000 тоннадан ортиқ сершира узум, 900—1.000 тонна мева-чева етиштирилади. Бу албатта эл дастурхонини мўл-кўл ноз-неъматлар билан тўкин этишдек хайрли ишга муносиб ҳисса бўлиб қўшилади.

М. ЭРАЛИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН БИЛАН ТАНИШУВ

Покистон Ислом Республикасининг парламент делегацияси Ўзбекистон ҳаёти билан танишмоқда, делегацияга парламент миллий ассамблеяси спикери Малик Мерож Холид бошчилик қиляпти. Делегация СССР Олий Советининг таклифига биноан мамлакатимизга келган.

2 март куни делегация аъзоларини Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси М. И. Иброҳимов қабул қилди. У меҳмонларга республиканинг иқтисодий ва ижтимоий тараққиёти, Ўзбекистон аҳолисининг қайта қуришдаги иштироки ҳақида сўзлаб берди.

Иккала томон Ўзбекистон ССР билан Покистон ўртасида турли соҳаларда ўзаро фойдали ҳамкорликни ривожлантириш, маданий алоқаларни мустаҳкамлашга интилишаётганини баён қилишди.

Суҳбатда СССР Олий Советининг халқ соғлиғини сақлаш комитети раисининг ўринбосари Ю. Н. Беленков, Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри С. О. Азимов иштирок этдилар. Суҳбатда, шунингдек, Покистон Ислом Республикасининг Совет Иттифоқидаги фавқулодда ва мухтор элчиси Абдул Саттор ҳам қатнашди.

Меҳмонлар шу куниёқ Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диния бошқармасига боришди, Тошкентнинг диққатга сазовор жойларини кўздан кечиришди.

(ЎзТАГ).

САЙЛОВЧИЛАРГА

Ҳурматли сайловчи ўртоқлар!

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари сайлови тўғрисидаги қонун ва Ўзбекистон ССР халқ депутатлари, маҳаллий Советлари депутатлари сайлови тўғрисидаги қонунга биноан 4 март, якшанба куни икки нафардан кўпроқ халқ депутатлигига номзод овозга қўйилган ва улардан бирортаси ҳам сайланмаган сайлов округларида такрорий сайлов бўлади. Такрорий сайловда бюллетенларга икки халқ депутатлигига номзод ёзилади. Овоз беришда иштирок этган сайловчиларнинг бошқа номзодга нисбатан кўпроқ овозини олган халқ депутатлигига номзод сайланган деб ҳисобланади.

Такрорий сайлов ўтказилган кунда шуни назарда тутиш керакки, сайлов бюллетенлари овоз берувчи томонидан яширин овоз бериш бўлмаси ёки хонасида тўлдирилади, овоз берувчи ўзи қарши овоз бераётган номзоднинг фамилиясини ўчириб бюллетенда бир кишини қолдириши керак. Ана шу талабга риоя этилмаса, бюллетень бекор қилинади ва сайлов натижалари аниқланаётганида ушбу бюллетень чиқариб ташланади. Агар бюллетенда депутатликка иккала номзод фамилияси ўчирилган бўлса, бундай бюллетень ҳақиқий деб ҳисобланади, айни вақтда шуни назарда тутиш керакки, сайловчи ҳар бир номзодга қарши овоз берган бўлади. Сайловчилар бюллетенга қўшимча тарзда ёзиб қўйган гражданларнинг фамилиялари юзасидан овозлар ҳисобланмайди.

Тегишли округ ва участка сайлов комиссиялари барча сайловчиларга мурожаат қилиб, такрор сайловда фаол қатнашишни, ўзларининг гражданлик ва ижтимоий бурчини адо этишни илтимос қилади.

КПСС Марказий Комитетининг ҳаракат дастури лойиҳасини ўқиб

ПАРТИЯ ОБРЎСИ

Ҳар бир коммунистнинг виждони, нуқтаи назари, амалий фаолиятига боғлиқ

Ҳаётнинг ҳамма жабҳаларида назарий ва амалий фаолиятни баҳолаш мезони тубдан ўзгарганини республикамиз кишилари якдил ҳис этиб турибдилар. Шу боис КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездига ҳаракат дастури лойиҳаси чуқур мушоҳада, теран нуқтаи назардан ўтказилмоқда. Партия ташкилотлари, коммунистлар, барча меҳнаткашлар уни ўзлари яшаётган, меҳнат қилаётган жойларнинг истиқболлари, муаммоларига татбиқ этган ҳолда муҳокама қилишаяпти. Коммунистик партия ўта оғир масъулиятни елкасига олган бир вақтда пировард натижа ҳар бир коммунистнинг ақл-идроки, кундалик меҳнати самарасига боғлиқ.

Андижон районидаги Киров номли колхоз коммунистларининг фикри ҳам шундай. Мухбиримиз А. ҚОРАБОЕВ правлениеси раиси А. Қодиров, партия комитетининг котиби С. Холназаров, Қўнжи қишлоқ Совети ижроия комитетининг раиси Х. Мамадалиев, колхоз раиси муовини А. Эрматов, колхозчи В. Ғофуровга бир неча саволлар билан мурожаат этди.

— Ҳаракат дастури лойиҳасидан кўнглингиз тўлдими? Унда белгиланган йўлдан борилса, келажакда тараққиётни таъминлаш, турмушни фаровонлаштириш мумкин бўладими?

А. ҚОДИРОВ: — Ҳаракат дастури лойиҳасидан кўнглим тўлди. Унда барча меҳнат аҳлининг хоҳиш-иродаси ифодаланган. Лекин асосий гап дастур қуйида, бевосита одамлар истиқомат қиладиган жойда қай даражада амалга оширилишига боғлиқ. Ҳали юқорининг буйруқларидан, ички ишларга аралашавеишлардан, ҳаётдан йироқ қарорлар оқимидан ўзимизни холи сезаётганимиз йўқ.

А. ЭРМАТОВ: — Тўғри фикр. Партия хўжалик ишларига аралашувдан ҳали қутулолмади. Даладаги ишларни кабинетдан туриб режалаштириш деҳқонни диққат қилаяпти. Масалан, картошкани қачон экишни, суғориш, озиқлантириш ва қай ҳолатда эгат бағрига тупроқ тортишни биздан кўра яхши биладиган партия ходими айтиб турганида алам қилмасди. Дастурда шундай сатрлар бор: «Социалистик мулкчиликка ибтидоий қарашдан ва товар-пул муносабатларини писанд қилмасликдан, инсоннинг бегоналашувини келтириб чиқарувчи, унинг ўз имкониятлари ва табиий қобилиятларини рўёбга чиқаришга имкон бермайдиган бошқариш ва хўжалик юритишнинг ҳар қандай шакллари ва усулларидан воз кечамиз». Кўпчилик дилидаги гап. Лекин мақсадга қачон эришилади?

В. ҒОФУРОВ: — Партия аҳолини тўла иш билан таъминлаш масаласини кун тартибига ўткир қилиб қўйди. Муаммо доимий назоратда. Бу бир раҳбар ёки биронта хўжаликнинг иши эмас. Мақсадга эришиш учун аввало шароит яратиш керак. Республикамизда саноат корхоналарининг филиалларини, цехларини очиш оқилона йўлдир. Лекин бунинг ўзи бўлмайди. Аввало маблағ керак. Борингки, бунинг чораси топилди, аммо зарур дастгоҳлар йўқ. Бизнинг хўжалигимизда шундай бўлаётир.

Х. МАМАДАЛИЕВ: — Қўнжи қишлоқ Советида 12,5 минг аҳолининг салкам 3 мингтаси ишсиз. Яхшиям Андижон шаҳрига яқинлигимиз учун кўпчилик саноат корхоналарида ишлаяпти. Бироқ қолганларини қандай қилиб ишлаб чиқаришга жалб этиш ҳақида узоқ бош қотирдик. Хўжаликда консерва цехи қурилди, Тикув цехи учун янги бино қурилиши ниҳоясига етди. Хайрли иш жуда қийинчилик билан юришмоқда. Правление раиси тиним билмаяпти. Баъзида арзимаган қурилиш материали деб сарсон бўлишимизни айтмайсизми?

С. ХОЛНАЗАРОВ: — Лоқайдлик, масъулиятсизлик партия обрўсига путур етказмоқда. Тикув цехи ички имкониятлар ҳисобига битказиб қўйилса, бу ерда ишлаш учун 3 мингта ариза стол устида турса-ю пулимизга зарур дастгоҳ топилмаса. Мутасадди идоралар, ташкилотлар, министрликлар қачонгача оёқ тираб турадилар. Халқ эса бюрократлардан эмас, партиядан ранжияпти. Афсуски, буни ҳамма тўғри тушуниб етмаяпти.

— КПСС Марказий Комитетининг ҳаракат дастури лойиҳасида бошланғич партия ташкилотларининг нуфузини ошириш, ҳуқуқларини кенгайтириш хусусида алоҳида фикр юритилган. Муайян шароитда аҳвол қандай?

В. ҒОФУРОВ: — Партияни янгилаш деган ибора менга ўтиришмаяпти. Аксинча, унинг амалдаги йўлини, фаолият кўламини, иш услубини янгилаш, дейилса маъқул. Яна бир нарса: баъзи коммунист-раҳбарлар ҳаётдан ажралиб қолишди. Кадрларни танлаш, тарбиялаш деган ибора сийқаланиб кетди. Бир йўлини қилиб партия аъзоси бўлсанг, номенклатурага кириб олсанг, эрта-индин сени қаергадир раҳбар қилиб кўтаришади, деган ақида ҳам партия обрўсига путур етказди.

А. ҚОДИРОВ: — Шунинг учун пахтачиликда 60 центнерчилик ҳаракати, совлиқдан бир йилда икки марта қўзи олиш ташаббусларини оммалаштиришга уринишлар бўлди. Яхшиям қайта қуриш бундай иллатларга тўсиқ қўйди.

С. ХОЛНАЗАРОВ: — Бошланғич партия ташкилотларининг аксарияти ҳамон эскича ишлаяпти. Уларнинг қўлида маблағ йўқлиги энг катта камчиликлардан биридир. Иккинчидан, улар томонидан қабул қилинган қарорлар райком ёки обком бюроси томонидан исталган вақтда рад этилади. Коммунист тақдири ҳал бўлаётганда баъзида бошланғич ташкилотни четлаб ўтиш давом этаяпти.

А. ҚОДИРОВ: — Бир вақтлар жуда кўп ажойиб кадрлар фаолиятига масъулиятсизларча ёндашилди. Улар арзимаган камчиликлар учун ишдан бўшатилдилар. Ахир, бир яхши раҳбар вояга етиши учун кам деганда 15—20 йил керак. Мана ҳозир ўша янглишишлар азобини тортаяпмиз.

С. ХОЛНАЗАРОВ: — Пенсиядаги коммунистлардан аъзолик бадаллари олиш ҳақида ҳам ўйлаб кўриш керак. Бошқарув ишларида қайта қуриш суст. Райком, обком ходимлари қарорларни юбориш билангина чекланмай, уларни амалга оширишда бошланғич ташкилотларга амалий ёрдам ва мадад кўрсатишлари керак. Коммунистлар сафида барча соҳа кишилари бўлиши керак. Баъзида райкомдан: механизаторни КПСС аъзолигига номзодликка тайёрланг, деб қолишади. Шунда суворийда хоҳиш-истак борйўқлиги, унинг дунёқараши, сиёсий тушунчаси билан ортиқча қизиқмай ҳужжатларни тўлдиришга тушамиз. Мен бу билан механизаторни камситмоқчи эмасман. Шубҳасиз, у юксак ҳурматга, эъзозга лойиқ. Гап ҳозирги мураккаб шароитда ҳар томонлама етук кишилар КПСС аъзоси бўлиши кераклиги ҳақида бормоқда.

А. ЭРМАТОВ: — Бошланғич партия ташкилотлари юқоридан берилаётган кўрсатмалар, телефонограммалар билан кишанланиб ташланмоқда. Янги райком секретари кўпинча «юқори»дан юборилади. У маҳаллий шароитни яхши билиш-билмаслиги билан ҳеч кимнинг иши йўқ. Партия аппаратида қисқартириш қилиш керак. У жойда ишлаётган ходимлар катта тажрибага эга бўлишлари лозим. Баъзи бўлим мудирлари, инструкторлар деҳқон, чорвадор орзу-интилишлари билан яқиндан таниш эмаслар.

А. ҚОДИРОВ: — Баъзида институтни битириб, бир-икки йил ишлаб чиқаришда фаолият юритган мутахассис ўсадиган кадр, деб аппаратга ишга олинади. Ана энди у 30—40 йилдан бери ишлаб келаётган деҳқонга ақл ўргатади. Фикримча, ёшлар ҳал қилувчи бўғинда обдон чиниқишлари керак. Қийинчилик кўрмай бир курсининг эгаси бўлган киши қачонлардир панд ейди.

Ҳозир кўпчилик шундай савол бермоқда: нима учун партия комитетлари мудофаа позициясида турибдилар, сафсатабозларга ва сохтакорларга не сабабдан муносиб зарба берилмаётир. Чўнтагида партия билети бўлган ҳолда қайта қуриш йўлига қарши чиқаётган кишилар билан муроса қилинаётир. Гап шундаки, одамлар қатъиятсизликни заифлик деб тушунишаяпти. Бу эса масъулиятсизлик ва бошбошдоқликнинг ўсишига ёрдам бераяпти. Аҳвол чигаллашиб кетди.

КПСС Марказий Комитетининг февраль пленумида таъкидланганидек, ҳукмрон сиёсий куч сифатида КПСС бундан буён ҳам мамлакатимиздаги ишларнинг аҳволи учун масъулиятли бўлаверади. Аммо агар партия кадрлар сиёсатининг асосий омилларини қўлдан чиқариб юборса, қайта қуриш ташаббускори сифатидаги ўз вазифасини бажара олмайди.

Холтожи Охунова номини Боғдод районидаги «Победа» колхозининг 2-бригадасида каттаю кичик ҳурмат-эҳтиром билан тилга олади. У ўрта мактабни битирганидан буён шу коллективда сидқидил ишлаб, гектарлар ҳосилдорлигини оширишга муносиб улуш қўшмоқда. Меҳнат аҳли уни бригада хотин-қизлар кенгашининг раиси этиб сайлаган.

СУРАТДА: илғор колхозчи Холтожи Охунова. У айни кезларда кунлик нормани 1,5—2 ҳисса ошириб бажармоқда.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

ҚУТЛУҒ ҚАДАМ

Халқимизда «Касални яширсанг — иситмаси ошкора этади», деган нақл бор. Қайта қуриш, ошкоралик туфайли тўғри йўлга туша бошладик. Хатолар, камчиликлар мардона тан олинди. Энди гап уларни тузатиш, халқимиз турмушини ҳар томонлама яхшилашда қолди. Аммо афсуски, барча очиқ кўнгил, покиза ният билан яшаётган бир пайтда қайта қуриш ниқоби остида жамиятимиз ривожига тўғаноқ бўлаётганлар ҳам йўқ эмас. Вазифам тақозосига кўра кейинги пайтларда шундай кимсаларга дуч келаяпман.

Бутун республикамизда бўлгани сингари бизнинг қишлоқ Советимиз ҳудудида ҳам турли миллат вакиллари яшаб, меҳнат қилишади. Улар орасида қуда-анда бўлганлар, дўст-биродар тутинганлар талайгина. Аммо байналмилал дўстлигимизга нифоқ солишга уринаётганлар ҳам бор. Хўш, бундайларга нима етишмаяпти? Осойишта турмушимизни бузиш кимларга керак бўлиб қолди?

Очиғини айтадиган бўлсак, бу саволга ҳамон аниқ бир жавоб топа олмаяпмиз. Сабаби: баъзи партия, совет ходимлари, халқ депутатлари меҳнаткашдан бирмунча узоқлашиб қолганди. Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ҳамда маҳаллий Советларга сайлов арафасида ана шу бўшлиқ тўлдирилгандай бўлди. Шахсан мен Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига ва маҳаллий Советлар депутатлигига номзодларнинг сайловчилар билан бўлган бир неча учрашувида иштирок этдим. Суҳбатларда кундалик турмушимиздаги оддий ташвишлардан тортиб, энг юқори ҳокимият органлари орқали ҳал қилинадиган масалаларгача ўртага қўйилди. Шуниси диққатга сазоворки, сайланган депутатларимиз ҳозирданоқ халқ наказларини бажаришга киришдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Ўзбекистон ССР ва Қорақалпоғистон АССР, область, шаҳар, район, посёлка, қишлоқ ва овул Советлари депутатларига мурожаатида алоҳида таъкидланганидек: «70 мингдан ортиқ депутат чакана куч эмас. Энди ҳар бир вилоят ва шаҳарда, район ва қишлоқда ҳокимият сизларники. Биринчи қадамларингиз хосиятли бўлсин».

Агар ҳар бир депутат ўз бурчини сидқидилдан бажариб, хоҳ катта, хоҳ кичик бўлсин биттадан муаммони ҳал этганида ҳам турмушимизни яхшилаш йўлида катта қадам қўйилган бўларди.

Т. НУРАЛИЕВ,
Калинин районидаги Фрунзе қишлоқ Советининг депутати, участка инспектори.

ХУШХАБАРЛАР

Андижондаги 41-мактаб бундан буён Абдулла Қодирий номи билан аталади. Ўзбек романнавис-ёзувчиси туғилган куннинг 95 йиллиги муносабати билан ва мактаб педагоглар коллективининг ҳамда комсомол ташкилотининг илтимосига биноан шаҳар ижроия комитети ана шундай қарор қабул қилди. Ўқувчилар ва педагоглар бу ерда ёзувчининг адабий музейини яратишга аҳд қилдилар.

* * *

Фориш районидаги Киров номли совхозда жойлашган мактабларга маҳаллий аҳолининг ўзи шахсий томорқаларидан олинган сутни олиб кетаяпти. Тоғ йўллари, қишлоқларнинг узоқлиги бу ерда марказлаштирилган таъминотни йўлга қўйишни мураккаблаштираётган эди. Шундан кейин хўжалик раҳбарлари одамларга мурожаат қилиб, ўқувчиларга сут сотишни улардан илтимос қилдилар. Бу кўпчиликка маъқул тушди. Натижада янги соғилган «хонаки» сут олаётган болалар ҳам хурсанд, қўшимча даромад манбаига эга бўлган маҳаллий аҳоли ҳам мамнун. «Бузоқлар»нинг эгаларига сут учун пул тўлаётган совхоз эса болаларга сутни олиб бориш учун кетадиган маблағни тежаб ҳам қолаяпти.

* * *

Термиз районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозида араб ёзувини ўргана бошлашди. Бу ерда 25 киши пулли курсларга қатнаяпти. Ўқитиш республика «Билим» жамиятида ишлаб чиқилган махсус программа асосида олиб борилмоқда. Машғулотларни Тошкент университетини битириб чиққан филолог-шарқшунос Э. Ҳайитов ўтказмоқда. Жуда кўпчилик араб имлосини ўрганиш истагини билдирди. Шу курсни ташкил қилишда ташаббус кўрсатган район «Билим» жамияти бошқа хўжаликларда яна учта ана шундай группа очишни режалаштирмоқда.

* * *

Тошкентдаги «Сигнал» кооперативи Сирдарё областидаги Бахт шаҳрида абитуриентларни олий ўқув юртига киришга тайёрлаш марказини очди. Кооператорлар 14-мактабдаги бир хонани ижарага олиб, уни барча зарур анжомлар билан жиҳозладилар, республика пойтахтидаги етакчи олий ўқув юртларидан тажрибали педагогларни таклиф қилдилар. Машғулотлар графиги ҳам қулай — улар якшанба кунлари ўтказилади.

* * *

Сурхондарё областининг Жарқўрғон шаҳридаги Луначарский номли 1-мактабда факультатив тарзда татар тилини ўрганиш ташкил қилинди. Машғулотларни Қозон шаҳрида ўқитувчилар малакасини ошириш курсида тайёргарликдан ўтиб келган муаллима Р. Хайрулина олиб бораяпти. У ўша ердан зарур ўқув-методик адабиётларни олиб келган. Группада турли синфларда ўқийдиган қарийб йигирма нафар ўғил ва қиз бола бор.

МАЛАКА ОШИРИБ

Таълим-тарбиянинг ҳозирги замон талаби шундаки, ўқувчини тўғри фикр юритишга ўргатиш, унинг билим ва маҳоратини кенгайтириш, мустақил иш бажариб, шу ишга баҳо бера олиш каби хусусиятларни шакллантириш катта аҳамиятга эга. Бунда педагог кадрларнинг роли беқиёс.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги республика ҳунар-техника билим юртлари ходимларининг малакасини ошириш институти ҳар йили 1500 дан зиёд тингловчини қабул қилади. Ўқиш муддати 2 ой бўлиб, тингловчилар ўз билимларини оширадилар.

Назарий дарсларни амалий машғулотлар билан қўшиб олиб бориш ишлари кенг йўлга қўйилган. Тингловчилар «Ташсельмаш», трактор заводи ва бошқа ишлаб чиқариш корхоналарида, ҳунар-техника билим юртларида бўладилар. Шаҳарнинг диққатга сазовор жойлари — музейлар, кинотеатрларга боришади.

Фан кабинетлари давр талаби асосида жиҳозланган. «Граждан мудофааси» хонасида техника воситаларидан фойдаланиб дарс ўтиш кенг йўлга қўйилган. Ўқитувчи В. И. Сережин тингловчиларга мудофаа сирларини — нурланишдан, кимёвий бактериологик қуроллардан сақланиш, муҳофаза кийимларидан фойдаланиш, ертўлалар ташкил қилишни чуқур ўргатаяпти.

Электрон ҳисоблаш машиналари сирини Дилором Қаюмовадан ўрганмоқдамиз. Айни пайтда бу машина ёрдамида программалаштириш асосларини, унинг тилларини, соҳалар бўйича программалар тузишни ўзлаштирмоқдамиз.

Ўқув-ишлаб чиқариш методикаси кафедрасининг ўқитувчиларидан Г. В. Пантелеева «Ишлаб чиқариш усталарининг методик ишларга раҳбарлиги», Л. Г. Антипова «Ўқув-ишлаб чиқариш бўйича замонавий дарс қўлланмаси», Т. И. Мирсаидов, Л. Г. Антипованинг «Китоб билан мустақил ишлаш» қўлланмалари тингловчиларга амалий ёрдам бермоқда.

Е. НАЗАРОВ,
Қ. ЖАЛОЛОВ,
республика ҳунар-техника билим юртлари ходимлари малакасини ошириш институтининг тингловчилари.

ТУЯ ГЎШТИ ЕГАН...

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ МУАММОЛАРИ

Ўзбекистон ССР Статистика давлат комитетининг матбуотда босилган ахборотида республикамизда ўтган йилнинг охирида битказилмаган қурилишлар ҳажми 5,8 миллиард сўмликка етганлиги қайд этилади. Бу сўзларни ўқиркансиз, бутун фикру хаёлингиз жунбушга келади. Кўз олдингиздан чала-ярим ҳолда ётган ишлаб чиқариш бинолари, омборларда занглаш, технологик жиҳатдан эскириш даражасига етган ускуналар, ўрнатилган бўлишига қарамай бир неча йиллардан бери ишлатилмаётган дастгоҳлар, пойдевори қўйилиб, деворлари эндигина тиклана бошлаган жойида қурилиши тўхтаган ва ўтўланлар орасида қолиб кетган иморатлар ўтади. Бир неча ўн миллионлаб маблағ сарфланган, лекин битишига озгина қолганида турли сабабларга кўра тўрт-беш йилдан бери иш тўхтатиб қўйилган салобатли маъмурий биноларни эслайсиз. Шулар ҳақида ўйлаганингиз сари халқнинг не-не азоб-уқубатлар билан топган пули ўн ўн беш йилдан бери чўзилаётган қурилишларга сочилиб кетганлигини, чиқиндиларга қўшилиб кўмилиб қолганлигини, омборларда қалашиб, занглаб ётган машина-механизмлар чириб бораётганлигини ич-ичингиздан ҳис этасиз. Бу тўғрисида мулоҳаза юрита бошлашингиз биланоқ юрак-бағрингиз ўртаниб кетаверади. Қарийб олти миллиард сўм йиллар давомида ҳеч қандай наф келтирмай, бесамар ётса-я?! Бунча миқдордаги пул қандай улкан иқтисодий қудратга эга эканлигини аксарият кишилар яхши тасаввур этадилар. Шундай бўлса-да, қанчалик кўп маблағ ҳаракатсиз, «ўлик» ҳолда ётганлигини яна бир карра таъкидлаш мақсадида қуйидаги муқоясани келтирмоқчимиз: 1989 йил пахта йиғим-терими арафасида деҳқонларни иқтисодий жиҳатдан рағбатлантириш мақсадида қўлда ва машинада териб топширилган хом ашё учун тўланадиган ҳақ миқдори кўпайтирилганлиги, республика бўйича қўшимча равишда 350—370 миллион сўмдан зиёд маблағ ажратилганлиги маълум қилинди. Манфаатдорлик кучайтирилганлиги туфайли ғоят машаққатли келган қишлоқ хўжалиги йили муваффақиятли якунланди, белгиланган топшириқлар шовқин-суронларсиз, дабдабасиз ошириб адо этилди. Бунда юқорида тилга олинган маблағ катта аҳамият касб этди. Шу нуқтаи назардан олти миллиардни кўз олдимизга келтирадиган бўлсак, у қанчалик улкан қудратга эга эканлигини яна бир карра ҳис этамиз.

Хўш, капитал қурилишда ғоят нохуш аҳвол вужудга келиб, катта миқдордаги моддий маблағ ҳаракатсиз туриб қолганлигининг туб сабаблари нимада? Бу саволга бир-икки оғиз сўз билан жўнгина жавоб бериб бўлмайди. Чунки иллатнинг илдизи мулкчилик масаласига, унинг кўринишига, хўжалик юритишнинг иқтисодий механизми яхши созланмаганлигига, шу жумладан исрофгарчилик учун моддий жавобгарликка тортилиши керак бўлганлар кўпинча жазодан қутилиб қолишларига, планлаштиришдаги чалкашликларга ва бошқа кўпдан-кўп муаммоларга бориб тақалади.

Ҳар бир тармоқ сингари қурилиш соҳасининг ҳам ўз тартиб-қоидаси, белгилаб қўйилган шартлари бор. Шунга мувофиқ тугалланмаган ишлар ҳажми қурилишларнинг катта-кичиклигига, бошқа хусусиятларга кўра белгилаб қўйилган миқдорда бўлиши зарур. Буни қуйидагича изоҳлаш мумкин: йилига ўн миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишларини олиб борувчи бош пудратчи ташкилот топшириқда кўзда тутилган асосий фондларни фойдаланишга топшириши керак. Маълум ҳажмдаги чала ишларни эса келгуси йилга ўтказиши мумкин. Шу нуқтаи назардан фикр юритиладиган бўлса, республикамизда 1989 йил охирида тугалланмаган қурилишлар ҳажми белгилаб қўйилган миқдордан анча кўпайиб кетганлиги аён бўлади. Ўзбекистон ССР Статистика давлат комитетининг ахборотида аҳволга аниқ-равшан баҳо берилиб, чала ишлар бир йилда ўзлаштирилган капитал маблағга нисбатан 99 фоизни ташкил этганлиги қайд қилинган.

Шуни таъкидлаш зарурки, тилга олинаётган миллиардлар фақатгина ўтган йили ёки кейинги уч-тўрт йилда «ўлик» капиталга айланиб қолгани йўқ. Чала қурилишлар орасида ўн-ўн беш, ҳатто йигирма йилга яқин муддатдан бери битмай, ташландиқ ҳолда ётганлари ҳам анчагина. Республикамиз иқтисодиётининг кейинги даврдаги тарихини ёдга олсак, қуйидаги ҳолатлар кўз олдимизга келади: бир неча йил давомида йирик чорвачилик комплекслари, паррандачилик фабрикалари қуришга зўр берилди. Уларнинг аксарияти фойдаланишга топширилиб, тармоқни ривожлантириш соҳасида муайян силжишга эришилди. Лекин бирваракайига кўп жойларда улкан қурилишлар бошлаб қўйилганлиги сабабли маблағ, моддий-техника ресурслари ва пудратчи ташкилотларнинг қуввати етишмай қолди. Оқибатда бир қатор комплекслар, фабрикаларни тиклаш беш-ўн миллион сўм ўзлаштирилган пайтда тўхтатиб қўйилди. Улар учун буюртма берилган ускуналар, машина-механизмлар эса омборларга уйиб ташланди... Саноат корхоналарининг филиалларини район марказларида, катта қишлоқларда қуриш соҳасида ҳам шунга ўхшаш манзара кўзга ташланди. Бундай корхоналар барпо этилганлиги одамларни иш билан таъминлашда муҳим аҳамият касб этганлигини таъкидлаган ҳолда ишларни режалаштиришда жиддий нуқсонларга йўл қўйилганлигини, халқимиз таъбири билан айтганда кўрпага қараб оёқ узатилмаганлигини айтиш зарур. Биринчидан, кўп жойларда бараварига филиаллар қурилиши бошлаб юборилганлиги сабабли уларни маблағ, ишчи кучи, ускуналар билан тўла-тўкис таъминлашнинг имкони бўлмади. Натижада саноат корхоналарини барпо этиш белгиланган муддатларда якунланмади, айримлари узоқ йилларга чўзилиб кетди. Иккинчидан, янги филиаллар учун ишчи-хизматчилар, малакали мутахассислар тайёрлаш масаласига етарлича эътибор берилмади, уй-жой, ижтимоий-маданий бинолар қурилиши пайсалга солинди. Шу сабабли корхоналар ишга туширилгандан кейин уларнинг лойиҳада кўрсатилган қувватларини ўзлаштириш кўп йиллар давомида 30—40 фоизни ташкил этди. Баъзи филиалларда асосий фондлардан фойдаланиш ҳозиргача ҳам қониқарли эмас. Бу ҳам сарфланган капитал маблағлар яхши наф бермаётганлигининг бир кўринишидир.

Ўтган йили капитал қурилиш соҳасида аввалги даврга нисбатан бирмунча силжишга эришилди. Пул билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобидан 8,6 миллион квадрат метр саҳнли турар-жой фойдаланишга топширилди. Бу — қарийб 115 минг оила янги уйларга кўчиб чиқди, демакдир. 208,5 минг ўқувчига мўлжалланган мактаблар, 52,8 минг ўринли болалар боғчалари, 5,6 минг бемор даволанадиган шифохоналар ва бошқа кўплаб маданий-маиший хизмат кўрсатиш муассасаларининг бинолари, саноат корхоналари, сув хўжалиги иншоотлари ва бошқа иморатлар барпо этилди. Шу билан бирга тармоқда жиддий бурилишга эришилгани йўқ: давлат капитал маблағлари ҳисобига асосий фондларни ишга тушириш топшириғи 1989 йилда 87 фоиз бажарилди. Кенг истеъмол буюмлари, хусусан мебелга талаб-эҳтиёж ғоят катта бўлиб турган ҳозирги пайтда Андижонда шундай маҳсулот ишлаб чиқариладиган корхонада янги қувватларнинг фойдаланишга топширилиши таъминланмади. Урганч босмахонасида ҳам шундай аҳвол содир бўлди. Ваҳоланки, ана шу жойлардаги янги қувватлар 1988 йилдаёқ ишга туширилиши зарур эди.

Қарши сут комбинатининг биринчи навбати 1983 йилда фойдаланишга топширилган. Бу ерда йилига 21 минг тонна хом ашё қабул қилиниб, ёғи олингандан сўнг хўжаликларга қайтариб юборилмоқда. Агар сутдан 3,5—4 фоиз ёғ олинишини назарда тутадиган бўлсак, қанча миқдордаги маҳсулот транспорт воситаларида у ёқдан-бу ёққа олиб борилаётганлигини тасаввур этиш қийин эмас. Тўлақонли сут комбинатларида ёғ ажратилгач, қолган хом ашёдан кефир, творог ва бошқа неъматлар олинади, ишлаб чиқариш самарадорлиги таъминланади. Қаршидаги корхонанинг иккинчи навбати фойдаланишга топширилгач, айнан шундай маҳсулотлар тайёрлашни йўлга қўйиш, бир кеча-кундузда 50 тонна сутни қайта ишлаш кўзда тутилган. Афсуски, 13-қурилиш тресті ажратилган капитал маблағларни сурункасига ўзлаштирмай келаяпти. Қашқадарё областидаги яна бир саноат корхонаси — Ғузор сут заводи эса саккиз йилдан бери қурилаётган бўлса-да, ишнинг ниҳояси кўринмаётир.

Кейинги йилларда министрлик ва идоралар, бирлашма, трест ва бошқа ташкилотлар тугатилаётгани, бирбирига қўшилаётгани, яна ажратилаётгани, қайтадан тузилаётганлиги ҳам маълум даражада чала қурилишларнинг кўпайишига сабаб бўлмоқда. Собиқ «Узколхозстрой» бирлашмаси ва республика Қишлоқ қурилиши министрлигига қарашли бўлинмалар тўрт-беш йил мобайнида икки-уч марта у идорадан бу идора ихтиёрига ўтказилди. Айрим областлардаги кўчма колонналар зоналарга қараб трестлар тасарруфига берилди. Баъзи вилоятларда эса бундай бўлинмалар колхозларда, совхозларда иш олиб боришига кўра бўлинди. Шундай қайта ташкил этишлар бир неча марта такрорланди. Маълумки, йилига уч-тўрт миллион сўмлик иш бажарадиган кўчма колонналарни бир трестдан бошқасига ўтказиш осонликча бўлмайди: ҳисоб-китоб топширишларга, қабул қилиб олишларга учтўрт ой вақт беҳуда кетади. Шундай даврларда ишда унум бўлмайди. Яна бир хавфли томони шундаки, турли камомадлар, ҳисоботлардаги чалкашликлар бир ташкилотдан иккинчисига ўтиш жараёнида ё ҳисобдан чиқариб юборилади ёки кўрмаганга олинади. Умуман капитал қурилиш юқорида тилга олинган ҳолатлардан ғоят катта зарар кўрмоқда.

Фикримизнинг яна бир тасдиғи учун республика Бинокорлик материаллари саноати министрлигини мисол қилиб келтирайлик. Бу идора тугатилиб, нотўғри иш қилинганлиги бир йил ўтмаёқ эътироф этилди ва қайта ташкил этилди. Лекин шу қисқа давр тармоқ учун қимматга тушди, иш анча издан чиқди. 1989 йилда қурилишларга 71 миллион дона ғишт, 34,5 миллион шартли дона шифер, 200 минг куб метр йиғма темирбетон маҳсулотлари ва бошқа маҳсулотлар топшириқда белгиланганидан кам етказиб берилди.

Қурилиш иштирокчилари — буюртмачи, лойиҳачи, бош пудратчи, таъминотчилар ва бошқа дахлдор ташкилотларнинг пировард натижа — асосий фондлар белгиланган муддатларда фойдаланишга топширилиши учун масъулиятини таъминлайдиган, уларнинг жавобгарлигини оширадиган иқтисодий омиллар, таъсирчан воситалар ишлаб чиқилмаганми, деган ҳақли савол туғилиши табиий. Улар мавжуд, лекин ҳамиша ҳам амал қилинавермайди. Шартнома талабларини бузган иштирокчилар белгиланган қонун-қоидаларга кўра жазоланиши, жарима тўлашга мажбур этилиши зарур. Афсуски, ўзаро муросасозлик иллати шундай иқтисодий омилларни ишга солишга тўсқинлик қилади. Агар буюртмачи бош пудратчига даъво қилмоқчи бўлса, у ўз навбатида ускуналарни вақтида тўла-тўкис етказиб бермаганлигини эслатиб қўяди. Ёки лойиҳадаги жузъий нуқсонларни рўкач қилади. Шу тариқа ҳеч ким ўзини айбдор деб ҳисобламайди ва оқибатда қурилишлар чўзилиб кетаверади.

Бундай ҳолатга албатта чек қўйилиши керак. СССР Министрлар Совети, сўнгра республикамиз ҳукумати капитал қурилишдаги аҳволни тубдан яхшилаш тўғрисида махсус қарорлар қабул қилдилар. Бу ҳужжатлар 1990 йилнинг дастлабки кунларидан кучга кирди. Уларда тармоқда хўжалик юритиш механизмини такомиллаштириш, буюртмачи ва пудратчи ташкилотлар ўртасидаги ҳисоб-китобларни фақат фойдаланишга топширилган асосий фондлар асосида олиб бориш ва бошқа иқтисодий омиллар қонунлаштирилган. Ана шу тадбирларнинг изчил бажарилишига эришиш битказилмаган қурилишларни камайтиришга, тармоқдаги аҳволни яхшилашга хизмат қилади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Советининг раиси М. С. Горбачев партия Марказий Комитетининг 1990 йил февраль пленумидаги докладида «Қурилишлар ҳаддан ташқари чўзиб юборилаётган бир пайтда иқтисодий ислоҳотнинг муваффақиятига умид боғлаб бўладими? ...Ўтган йилнинг бир ўзида нормативдан ортиқча чала қурилишлар 20 миллиард сўмлик миқдорида кўпайиб, миллий даромад ўсган қисмининг бешдан тўрт қисмини ўз домига олди... Бу аҳволга энди мутлақо йўл қўйиб бўлмайди. Биз иқтисодиётимизнинг мана шу зўрайиб кетган дардларидан олға бориш йўли билангина, иқтисодий ислоҳот доирасида, хўжалик ҳисоби муносабатларини жорий этиш орқалигина қутилишимиз мумкин», деб таъкидлаб ўтди. Республикамиз қурилиш ташкилотларининг коллективлари ўз ишларини мана шу талаблардан келиб чиққан ҳолда қайта қуришлари зарур.

С. САЙДАЛИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» газетаси қурилиш ва мелиорация бўлимининг мудири.

ҚАЙТА ҚУРИШ ЧОРРАҲАЛАРИДА

МИНГ ҚЎШЧИГА БИР БОШЧИ

Сурхондарёда гўшт етиштиришнинг катта имкониятларидан бири — чўчқачиликни изга солиш мақсадида 1978 йили Учқизил қумлигида йирик комплекс қурилиб ишга туширилганида ҳам янги хўжалик атрофидаги баҳс ва мунозаралар тўхтамаган эди. Бир қатор тажрибали мутахассислар қумликда, саратонда қумга тухум кўмилса, пишадиган жойда чўчқа боқиб, гўшт етиштиришни кўпайтириш афсонага ўхшайди, дейишса, баъзилар эса яшайверсак кўрамиз-да, деган фикрда бўлишди. Жон койитмасанг, жонона қайда, тоққа чиқмасанг, дўлона қайда, деганлариДек, чўчқачилик комплекси қурилиши фикрини илгари сурганлар ҳам вилоятда осонликча бир йилда гўшт етиштириш 500—600 тоннага кўпайишига кўз тиккан эмаслар. Албатта, тармоқнинг ўзига яраша ташвиш ва қийинчиликлари бўлади. Чумчуқдан қўрққан тариқ экмабди. Саратонда қумликда ҳарорат 50—60 даражага кўтарилади, чўчқалар қирилиб кетиши мумкин, деб ваҳимага тушиб ўтирилса, дастурхон ўз-ўзидан гўшт маҳсулотларига сероб бўлармиди? Тўғри, саккиз йилча хўжалик нафақат Термиз районида, областдаги қолоқ, зарар билан ишлаган хўжаликлардан бири сифатида тилга олинарди. Қарзларни қачонлардир узишга тўғри келиши билан ҳеч кимнинг иши бўлмасдан, бугуннинг ташвишларини ҳал этиш билан ўралашилиб, истиқбол унутиб қўйилди. Чўчқабоқарлар ойлик маошининг баракаси бўлмагач, ишнинг орқага тисарилгани шу-да. Ҳар йили ўнлаб киши ишга қабул қилинса, ундан кўпроқ ишчи бўшаб кета бошлади.

Дастлаб раҳбарларнинг алмашиниши ҳам кутилган натижани бермади. Бир раҳбар ўрнига келган иккинчи раҳбар ҳам аҳволни ўнглашнинг осон йўлини танлади. Давлатдан яна миллион сўмлаб қарз кўтарилди. Узоқ муддатга олинган қарз маблағ ҳисобидан зарурати бўлса-бўлмаса техника воситалари харид қилинди, янгидан-янги қурилишларга қўл урилди.

Минг қўшчига бир бошчи. Ҳамма гап раҳбарлик санъатида, унинг одамларни, одамлар айни пайтда раҳбарни тўғри тушуна билишларида. Олий маълумотли чорвадор Файзулла Мирзаев бундан икки йил аввал чўчқачилик комплексига директорликка тайинланди. Ким-ким-у, лекин Файзулла ака чорвачилик йилнинг тўрт фаслида ҳам меҳнат талаб қиладиган тармоқ эканлигини яхши билади. Дастлабки кунлари комплекс ҳовлисини қадамба-қадам кўздан кечириб, ҳақиқий аҳвол тўғрисида аниқ тасаввурга эга бўлиш, одамлар билан суҳбатлашиб, кайфиятларини билиб олиш билан ўтди. Хўжалик қаддини ростлаш тўғрисида мулоҳаза юритиб, режалар туза бошлади. Ишнинг муваффақияти қишнинг қирчиллама совуғию саратоннинг жазирамасида ҳам одамларга боғлиқ экан, аввало, уларнинг кайфиятини кўтариш, иш шароитини яхшилаш, моддий манфаатдорликларини ошириш керак, деган хулосага келди. Бевосита тармоққа келсак, молларни бўрдоқига боқиш корхонасининг қаровсиз қолган 16 та биносидан ярмидан озроғида чўчқа боқилиб, қолган бинолар эса бўм-бўш. Урғочи чўчқалар, бўрдоқига боқиладиганлари — ҳаммаси аралаш-қуралаш парвариш қилинган. Гўнг тозалайдиган механизмлар ҳамда сув тармоқлари қарийб яроқсиз аҳволда. Бинонинг аҳволи ҳам аянчли. Демак, тармоқни йўлга қўйиш учун амалга ошириладиган талайгина ишлар бўлиб, бири иккинчисидан долзарб эди.

Хўжалик раҳбариятининг чўчқабоқарлар билан биргаликда бамаслаҳат иш кўриши аҳволни ўнглаш учун қўйилган дастлабки хайрли қадам бўлди. Биринчи навбатда болалайдиган чўчқалар алоҳида бўлмаларга ажратилди. Бинолар қиш фаслида иситиладиган ҳамда ёритиладиган бўлди. Наслчилик иши йўлга қўйилди. Дастлабки йилда 600 минг сўмлик, якунланган йилда эса 250 минг сўмлик қайта жиҳозлаш ишлари бажарилди.

Янги раҳбар ўзидан олдинги бошлиқлар йўл қўйган нуқсонларни бартараф этиш учун елиб-югуриб ишлади. Раҳбарлик услубидаги ўзгаришлар бевосита ишлаб чиқаришда ҳам ифодасини топаётганлиги қувончлидир. Биринчи йилиёқ комплекс меҳнат аҳли чўчқаларни семиртириш ҳисобидан давлатга 583 тонна маҳсулот сотди. Бу 1987 йилдагидан 325 тонна ёки 2,2 баробар кўпдир. Якунланган йилда 618 тонна гўшт топширилиб, план ортиғи билан адо этилди.

— Илгари онгимизда чўчқачилик билан рус биродарларимиз шуғулланишлари керак, деган нотўғри фикр жойлашиб қолган эди, — дейди илғор чўчқабоқар Сафар Қодиров. — Тўғри, дастлаб бу тармоқ биз, ўзбеклар ёки туркманлар учун бироз ғайритабиий туюлгандир. Кейинчалик бундай тушунча нотўғри эканлигини англадик. Ҳозир комплексда меҳнат қилаётганларнинг аксарияти ўзбеклар, туркманлар. Топширилган ишга муносабатимиз тубдан ўзгарди. Бир кечаю кундузда бўрдоқига боқилаётган чўчқалар 450 граммгача семирмоқда. Икки йилда гўшт етиштириш ва давлатга сотиш икки баробар ўсгани бежиз эмас.

Бош иқтисодчи Норбек Усановни кўпроқ тармоқнинг иқтисодий нафи қизиқтиради. Бу табиий, албатта. У бундан икки йил олдинги иқтисодий аҳволни эслагиси келмасди. Ахир хўжалик давлатдан икки миллион сўм, бошқа ташкилотлардан эса 700 минг сўм қарздор эди. Узоққа бормайлик, 1987 йилда ҳам хўжалик тармоқдан 644 минг сўм даромад кўриб, топшириқ атиги 52 фоиз уддаланган, 1988 йилда бу кўрсаткич 1,5 миллион сўмни, бултур эса 3 миллион 770 минг сўмни ташкил этди. Сўнгги икки йилда режалаштирилганидан 1,6 миллион сўм кўп даромад қилинибди. Ташкилотлардан олинган 700 минг сўм қарз узилиб, ишчиларга ҳақ тўлашни кўпайтириш ва ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун ҳам имконият туғилди. Даромадга яраша буромад, дейишади. Ҳақиқатан ҳам шундай. 1987 йилда хўжаликда ҳар бир ишчининг ўртача ойлик маоши 196 сўмни ташкил этган бўлса, якунланган йилда бу рақам 329 сўмга етди. Сўнгги ўн йилда коллектив аъзолари моддий рағбатлантириш нима эканлигини унутиб қўйишган экан. 1988 йил якунига кўра 114 нафар ишчига меҳнат натижаларига кўра 58,8 минг сўм пул мукофот тарзида тақсимланди. Чўчқабоқарлардан Каромат Хўжақулов, Ўрол Садатов, Жума Садатов, Рашид Раҳмонқуловлар йиллик иш ҳақидан ташқари мукофот учун 800 — 900 сўмдан пул олишди.

— Чорвачиликда, жумладан, чўчқачиликда муваффақиятни молларнинг туёқ сонини кўпайтириш белгилайди, — дейди «Учқизил» чўчқачилик комплексининг директори Файзулла Мирзаев. — Ҳозир хўжалигимизда 9,5 минг, жумладан 2100 бош урғочи чўчқа парвариш қилинмоқда. Кейинги икки йилда жониворлар қарийб уч минг бошга кўпайди. Гўшт учун топширилаётган жониворлар ўртача 105 килограммдан тош босмоқда. Хўжалик қаддини ростлаши учун ҳар бир имкониятга алоҳида эътибор билан қаралмоқда. Масалан, биз бир килограмм гўштни давлатга 1 сўм 82 тийиндан сотамиз. Агар область хўжаликларига зотли чўчқа етказиб берсак, ҳар бир килограмм тирик вазни учун 3 сўм 77 тийиндан ҳақ оламиз. Демак, хўжалигимизда наслчилик ишларини бундан кейин ҳам ривожлантириш фойдалидир.

Албатта, хўжалик юксалиш пиллапояларидан қадам ташлаяпти. Ютуқларни мустаҳкамлаш учун фойдаланилмаётган имкониятларни қидириб топиш, жорий этиш зарур.

— Тўғри, шароитимиз мақтагулик даражада эмас, — дейди пировардида хўжалик раҳбари. — Атрофимиз жуда кенг кўчма қумлик. Айниқса, ёз фаслида иссиқ шамол билан кўтарилган чанг-тўзон кўз очирмайди. Қийинчиликларга бардошли коллективимиз олдида ҳали қарздормиз. 14 та уй қурилган. Хўжалик ҳисобидан 25 нафар чорвадор уйи ремонт қилинди. Магазин, ошхона ишга туширилди. 90 ўринли болалар боғчаси чорвадорлар фарзандлари ихтиёрида. Ҳаммом, 24 оилага мўлжалланган 12 та уй қурилиши режага киритилди. Ёзги клуб қурилишини тезлаштирамиз. Булар ҳали етарли эмас, албатта. Марказий қўрғонимизни ободонлаштириш, атроф муҳитида мусаффо ҳаво бўлиши учун қўшимча тадбирларни амалга ошираяпмиз. Мевали ва манзарали ниҳоллар экишга алоҳида эътибор берилмоқда.

Қаддини ростлаётган хўжаликда шу кеча-кундузда муҳим мавсум — чорва қишлови муваффақиятли ўтмоқда. Уларни ана шундай фидокорона меҳнатга даъват этаётган омиллардан бири — пировард натижанинг қувончли бўлаётганлиги, ҳар бир захматкашнинг хўжаликни юксалтириш учун қўшаётган салмоқли улушидан фахрланиш ҳиссидир.

Б. КЕНЖАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Чорвамиз жонкуярлари

УСТОЗ

Мен бу захматкаш аёл ҳақида ёзиш осон эмаслигини қалбдан ҳис қиламан. Бийдек чўл ўрнида ташкил топган чорвачилик фермасини оёққа турғазиб, илғор коллективлар қаторига қўшиш йўлида жон койитиб келаётган Бувихол Раҳимова табиатан мақтовни хўш кўрмайди. Октябрь район партия ташкилотининг бир неча конференциялари делегати, хотин-қизлар кенгашининг фаол аъзоси эканлиги ҳам Бувихол Раҳимованинг совхозда обрў-эътиборли кишиларданлигини кўрсатиб турибди.

Унинг жонкуярлиги туфайли чорвачилик фермасида ишловчилар учун қулай шарт-шароит яратилди. Дам олиш хонаси, душ, кўчма кутубхона ташкил этилди. С. Раҳимов номли совхоз марказий қўрғонидаги икки қаватли уйларда яшовчиларни ичимлик суви билан таъминлаш бўйича елиб-югуриб, мақсадга эришди.

Булар салкам йигирма йилдан буён эл-юрт маъмурчилиги йўлида тер тўкиб келаётган соғувчи Бувихол Раҳимованинг ижтимоий соҳаларда амалга оширган ишларидан айримлари. Бувихол опанинг чорвачиликни юксалтиришга қўшаётган ҳиссаси ҳақида ҳам кўп ёзиш мумкин. У ўз қарамоғидаги соғин сигирларнинг ҳар биридан 3.000 килограммга етказиб сут соғиб олмоқда.

— Кўп йиллик тажрибамдан келиб чиқиб айтишим мумкинки, чорвачиликда маҳсулдорликни ошириш асосан икки нарсага боғлиқ, — дейди Бувихол Раҳимова. — Биринчиси сервитамин озуқанинг мўллиги, иккинчиси соҳага ихлос қўйган жонкуяр ходимларни кўпайтириш. Совхозимизда ана шу масалаларга жиддий эътибор бериб, ютуқларга эришилмоқда. Мен фермага ишга келган ўнлаб соғувчиларга устозлик қилиб, касб ўргатганман. Уларнинг кўпчилиги ўзим билан ёнма-ён ишлаб келаяпти.

Ҳа, Бувихол опа кўпларнинг устози. Ундан соғувчилик сирларини ўрганган Э. Холбоева, О. Ўролова, О. Достоновалар бугунги кунда ферманинг илғорларидан саналади.

— Бувихол опа билан ишлаш жуда завқли, — дейди ҳамкасабаси, район партия комитетининг аъзоси Мақсуда Холжигитова. — У интизомни яхши кўради. Саранжом-сариштали аёл, оқила уй бекаси, яқин маслаҳатгўй. Ҳеч кимдан ёрдамини аямайди.

Ушбу сўзларга мен фақат бир нарсани қўшимча қилишим мумкин. Бувихол Раҳимова камчиликларга муросасиз, лоқайдликни ёқтирмайди, покиза яшашни эътиқод деб билган аёл. Бу сўзларнинг тўғрилигига бутун совхоз аҳли кафил бўла олади.

А. БОЛИБЕКОВ,
СССР Журналистлар уюшмаси аъзоси.

Денов районидаги «Ҳазорбоғ» совхозида ташкил қилинган «Малика» кооперативининг маҳсулоти харидорлар орасида катта қизиқиш уйғотмоқда. У ўтган йилнинг апрель ойида ташкил қилинган эди. Шу кунгача кооператив 400 минг сўмликдан зиёд маҳсулот ишлаб чиқарди.

СУРАТДА: ишлаб чиқариш бўлимининг мудири Саломат Бердиназарова ва уста Аъзам Абдураҳмонов тайёр кийимлар сифатини кўздан кечиришмоқда.

ЎзТАГ.

СОВЕТ ИТТИФОҚИДИР БИЗНИНГ ВАТАНИМИЗ

СИКТИВКАР. Воркута яқинидаги Кутборти Урал тоғларида топилган конда миллион куб метр мармар ва мармарсифат оҳактош бор. Коми АССР қурувчилари пардозлаш материалларига жуда муҳтож. Бу материалларни олис жойлардан олиб келишга тўғри келаяпти. Коннинг саноат асосида ўзлаштирилиши муаммони ҳал этишга ёрдам беради. Бу иш билан «Комистройматериали» бирлашмаси шуғулланади. У фақат автоном республика қурувчиларинигина таъминлаб қолмасдан, Россиянинг бошқа регионларига ҳам мармар етказиб беради.

* * *

МОСКВА. ЗИЛ конструкторлари ишлаб чиққан ва синовдан ўтказган янги машина ўта оғир юкларни ташишга мўлжалланган. Бу автомобилдан корхона ичида фойдаланилади ва унга бир йўла ўттиз тоннагача оғирликда бўлган юкни ортиш мумкин. Илгари катта штампларни ташиш учун фақат пресслаш корпусининг ўзида икки-учта трактор керак бўларди. Синовда машинанинг кўпгина афзалликларга эга эканлиги, чаққон ҳаракат қилиши, шунингдек пол қопламаларини унчалик эзиб юбормаслиги маълум бўлди, бу эса корпуслар ичида ҳаракат қилинганида муҳим аҳамиятга эга.

* * *

КОМСОМОЛЬСК - АМУР. Маҳаллий электротехника заводида мотоциклларнинг камёб аккумуляторларини ишлаб чиқариш кўпайтирилди. Бунинг учун бу ерда ярим автомат линия қайта жиҳозланди. Мазкур линияда илгари мудофаа комплекси учун маҳсулот тайёрланарди. Корхонада конверсия доирасида енгил автомобиллар аккумуляторларини ишлаб чиқаришни ташкил қилиш режалаштирилган. Бу, келаси йили Узоқ Шарқ регионни автоҳаваскорлари учун ўткир бўлиб турган муаммони ҳал қилиш имконини беради.

* * *

МИНСК. Белоруссиялик ҳужжатли кино усталари ҳам мамлакатда кенг ёйилаётган экология ҳаракатига қўшилдилар. Режиссёр Юрий Цветков суратга олган «Днепр бўйлаб» деб номланган янги хроникал-ҳужжатли кинолента уларнинг «аъзоликка ўтиш бадали» бўлди. «Беларусьфильм» студиясининг суратга олиш группаси Днепр бўйлаб ўтказилган тарихий-экология экспедициясида иштирок этди. Дарё суви ва соҳил зоналаридаги аҳволдан, Днепр бўйи ўсимлик ва ҳайвонот дунёсининг қирилиб кетаётганидан жиддий ташвишга тушган олимлар ва журналистлар бу фожианинг сабабини аниқлашни таклиф қилдилар. Фильмда асримиз бошидаги хроникадан, чўкинтириш ва дарёда чўмилиш кадрларидан фойдаланилган.

Иқтисодий мавзуда

ЮТУҚЛАР СОЯСИДАГИ НУҚСОНЛАР

Қадоқ қўллари билан тоғтоғ хирмон уйган пахтакорлар, тонналаб гўшт, сут етказиб бераётган чорвадорлар шижоати, ғалабалари ҳақида ҳикоя қилмоқчи бўлиб қўлга қалам оласану бугунги кунда кўпроқ унинг дарди, муаммолари хусусида ёзиш фойдалироқ эмасми, деган фикр хаёлингдан кетмайди.

Тошкент районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозида бўлганимизда шундай ҳолат юз берди. Сутчилик фермасининг мудири, кекса коммунист Абдунаби Тўлаганов ва унинг сафдоши бош зоотехник Рихсивой Акбаров: «Ука, деҳқон халқини мақташдан осони йўқ, шунинг учун ҳам бугун кўпроқ бизни ўйлантираётган, ишимизга халал бераётган нуқсонлар ҳақида ёзсангиз яхши бўларди», — дея маслаҳат солишди...

Колхоз республикада илғор хўжаликлардан бири саналади. Ўтган йили бу ерда сабзавотчиликдан 1,5 миллион сўм атрофида фойда олинди. Бироқ бу гал биз колхознинг ана шу миллионлари ҳақида эмас, балки ўтган йили хўжаликка 17 минг сўм зарар келтирган сутчилик фермаси ҳақида сўз юритмоқчимиз. Фермада эришилган натижаларга эътибор берган киши аввалига қувонади. Давлатга гўшт сотиш плани 107, сут топшириш мажбурияти эса 118 фоиз бажарилган. Ҳар бош сигирдан пландаги 3333 килограмм ўрнига 3950 килограммдан сут соғиб олинган. Ҳар юз бош сигирдан 86 тадан бузоқ олинган бўлса, гўштга топширилган ҳар бош қорамолнинг ўртача тирик вазни 422 килограммга тўғри келади. Чиндан ҳам хўжалик раҳбарларидан тортиб оддий сигирсоғару ем ташувчи механизатор меҳнатига тасаннолар айтсанг арзийди. Фермада 95 та чорвадор ишлаётган бўлса, ҳар ишчи ҳисобига 25 тоннадан сут, 2 тоннадан гўшт тўғри келган. Хўжалик қарамоғида 1197 та қорамол бор, шундан 600 бошини соғин сигирлар ташкил қилади. Давлатга топширилаётган сутнинг 99 фоизи фақат биринчи сортларга сотилган.

Ҳа, чиндан ҳам бундай кўрсаткичларга эришаётган хўжаликлар республикада бармоқ билан санарли. Бас, шундай экан, юқорида тилга олинган 17 минг сўмлик зарар қаёқдан пайдо бўлди?

Ҳамма гап шунда-да.

— Биз қанча кўп гўшт, сут етиштирсак, колхоз ҳамёнига шунча зарар келтирмоқдамиз, — дейди бош зоотехник. Аввалига ҳайрон бўлдик. — Бир литр минерал сув давлат нархида 20 тийин туради. Минг машаққат билан соғиб олинаётган сутнинг шунчаси эса борйўғи 34 тийинга тўғри келади. Тунги соат тўртларда соғувчиларимиз 5—6 километр масофадан фермага қатнамоқдалар. Сигирлар елинини илиқ сув билан ювиб иш бошлашдан тортиб, маҳсулотни топшириш, бўшаган идишларни, механизмларни кейинги юмуш учун тахлаб қўйиш қанчалар оғир меҳнат талаб этишини тасаввур қилсангиз керак. Соғувчи 100 литр сут соғиб топширса ёз ойларида 3,5, қиш мавсумида эса атиги 4 сўм ҳақ олади. 14—15 соатлик оғир меҳнатга тўланаётган ҳақ ҳақида гапирмоқчи эмасман. Ҳанузгача юқоридан буйруқбозлик қилиш ҳолларига чек қўйилмаётир. Қанча сут, гўшт етказиб беришни ўзимизча ҳал қилолмаймиз. Баъзилар ферма ижара пудратига ўтса, тўла эркинликка эришилади, демоқдалар. Тўғри гап. Биз ҳам шундай йўл тутишга шаймиз. Бироқ бунинг учун хўжаликнинг ички имкониятлари етарли бўлиши керак.

Қарамоғимиздаги молларни боқиш учун бизга 1000 гектар ер керак. Ҳозир эса 497 гектар ердаги озуқага молларимиз тўймайди. Озуқа майдонларимиз эҳтиёжимизни қондира олмаётгани нафақат район, ҳатто областнинг раҳбарларига ҳам аён. Қозоғистоннинг Чимкент областидан бу йил 400 тонна сомон сотиб олдик. Ўрта Чирчиқ районининг В. Терешкова номли колхозидан 100 тонна хашак, силос олаяпмиз. Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалиги инженерлари институти ўқув хўжалигидан 700 тонна ем-хашак олиш учун шартнома тузгандик, шу кунгача 400 тоннасини ишлатиб бўлдик. Натижада таннарх таркибига кирадиган харажат турлари ошиб кетмоқда. Ем-хашак нархининг кўтарилгани етмаганидек, автотранспорт, асосий воситалар амортизацияси, уларнинг жорий ремонтига сарфланаётган харажат кундан-кунга ошиб бормоқда. Бошқа хўжаликлардан келтирилаётган ем-хашак ҳолатига эътибор бериш мумкин, бироқ улардаги касаллик тарқатувчи микроблар миқдорини бир қарашда белгилаб бўлмайди. Бу эса чорва молларида юқумли касалликлар тарқалиш хавфини туғдиради. Ўзга хўжаликлардан емиш келтиришноиложликдан, албатта.

Ҳа, чиндан ҳам бу муаммо ечимга муҳтож. У республикамиздаги бошқа кўплаб хўжаликларга ҳам хос.

— Бундан бир неча йил муқаддам чорвачилик хўжаликларига тоннаси 2 сўм турадиган шелуха бериларди, — дейди ферма мудири. — Яқин ўн йилдан буён бу тўйимли озуқа анқонинг уруғига айланди. Суриштирсак, «четга» сотилаётган эмиш. Техника воситалари, ем-хашак 2—3 бараварга қимматлашгани ҳеч кимга сир эмас. Аммо маҳсулот харид нархи ўзгармади. Номутаносиблик ҳақли норозиликларга сабаб бўлмоқда.

Тошкент районида 8 та колхоз, 3 та совхоз фаолият кўрсатаётган бўлса, уларнинг барчасида чорва моллари мавжуд. Хўш, республикада бундай хўжаликлар қанча? Ўзбекистон ССР Давлат план комитети бу масалага юқоридан эмас, балки ана шу хўжаликларнинг ички имкониятларидан келиб чиқиб муносабат билдирса, фойдадан холи бўлмасди.

Иқтисодиётнинг аграр секторидаги бундай номутаносибликлар деҳқонни меҳнатдан совутади.

Биз кўпчиликни ўйлантираётган муаммо ҳақида сўз юритдик. Шояд, бу ҳақда мутасадди ташкилотлар ўз фикрларини билдирсалар.

М. АБДУРАҲМОНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ҚИТЪАЛАР БЎЙЛАБ

ПРАГА. (ТАСС). ЧССР ҳукуматининг раиси М. Чалфа АҚШ савдо-саноат доираларининг вакили, жаҳон яҳудийлар конгрессининг президенти Э. Бронфманни қабул қилди. У бу ерга бир гуруҳ Америка бизнесменлари билан бирга келган эди. Иқтисодий ҳамкорлик ва Чехословакия халқ хўжалиги ислоҳотининг истиқболлари муҳокама қилинди. Ушбу ташриф мазкур шахсларнинг ЧССР билан иқтисодий, айниқса электроника ва информатика, туризм соҳасидаги ҳамкорликдан манфаатдор эканлигидан далолат беради, деб таъкидлайди ЧТК агентлиги.

Ҳукуматнинг матбуот вакили Э. Бронфман Чехословакияда бир қанча инвестиция лойиҳаларини рўёбга чиқаришда қатнашиш хоҳиши борлигини айтганлигини хабар қилди. Унинг Прагага қиладиган кейинги сафари вақтида аниқ-равшан таклифлар ўртага қўйилади.

ЧТК агентлиги Прага жаҳон яҳудийлар жамоасининг диққат марказида эканлигини таъкидламоқда. Улар бу ерда яҳудий маданиятининг ноёб ёдгорликлари жам бўлганлигини ҳисобга олмоқдалар. Жаҳон яҳудийлар конгресси ана шу маданият ёдгорлиги кўпчилик учун очиқ бўлишидан манфаатдордир.

Колодей қасрида меҳмон шарафига кечки зиёфат берилди. Зиёфатда ЧССР президенти В. Гавел ва ҳукумат раиси М. Чалфа ҳозир бўлдилар.

* * *

ЛОНДОН. (ТАСС). Эрондаги оппозицияда турган ташкилот 16 февралда Теҳронда бўлиб ўтган ҳукуматга қарши тусдаги тартибсизликлар чоғида «Ислом инқилоби посбонлари камида 10 кишини ўлдирганлар», деб айблади. Рейтер агентлигининг хабар беришича, «Мужоҳиддини халқ» ташкилоти мазкур воқеалардан кейин орадан бир неча кун ўтгач, ўлдирилган одамларнинг жасадлари шаҳардаги қабристонлардан бирига махфий тарзда кўмилган, деб таъкидлади.

Рейтер оппозициядаги манбаларга суяниб, Эроннинг бошқа шаҳарларида, жумладан Табриз, Шероз, Ҳамадон ва Исфахон шаҳарларида ҳам ҳукуматга қарши чиқишлар бўлганини хабар қилди. Ушбу агентликнинг маълумотларига кўра, митинглар ва намойишларнинг қатнашчилари давлат раҳбарларининг суратларини ёқиб юбордилар, хавфсизлик кучлари билан тўқнашувлар бўлди, Исфахонда йўллар тўсиб қўйилди.

* * *

ТЕҲРОН. Эронда чиқадиган «Жумҳурияти исломий» газетаси Теҳрондаги «Шируди» стадионида 16 февраль куни бўлган воқеалар хусусида миш-мишлар тарқатаётган кишиларни кескин қоралади. Ўша куни, деб таъкидлади газета, полиция автомашиналарга ва стадион ёнидаги биноларга тош отаётган 30 безорини қамоққа олди. Тартибсизликлар футбол ишқибозлари об-ҳаво шароити ноқулай бўлгани учун навбатдаги мусобақа ўтказилмаганидан норози бўлганликлари натижасида келиб чиққан эди.

«Жумҳурияти исломий» газетасининг таъкидлашича, импералистик оммавий ахборот воситаларининг заҳарханда ташвиқоти халқ ўртасига нифоқ солиш ва уни бўлиб ташлашга қаратилгандир. Ўша оммавий ахборот воситалари шу воқеа хусусида шов-шув кўтариб, эронликлар эндиликда ислом инқилобини қўллаб-қувватламаяптилар, деб исботлашга уриндилар.

* * *

ДАМАШҚ. СССР билан бизнинг алоқаларимиз анъанавий дўстлик ва мустаҳкам ҳамкорлик руҳида ривожланиб боряпти, деди Сурия президенти Ҳафиз Асад халқ кенгаши (парламенти) бу галги сессиясининг ёпилиши муносабати билан депутатлар ҳузурида гапириб. Сурия билан Совет Иттифоқи ўртасидаги муносабатларда сира ўзгариш бўлгани йўқ ва бу ҳақиқатни бузиб кўрсатишга барча уринишлар муваффақиятсизликка учрайди, деб таъкидлади у. Социалистик давлатлар билан муносабатлар ҳақида гапирар экан, Сурия раҳбари улар билан алоқалар бундан буён ҳам дўстона ва мустаҳкам бўлади, деб умид изҳор қилди.

Асад ўз нутқининг ички сиёсий масалаларга бағишланган бўлимида мамлакатда сиёсий ва иқтисодий фикрлар хилма-хиллигини ривожлантириш учун шароит яратиш лозим, деб таъкидлади. Бу халқ кенгаши ва Сурия Араб Республикаси прогрессив миллий фронти фаолиятида кўринмоқда.

* * *

ДЕҲЛИ. 8 штат ва бир иттифоқ территорияси қонун чиқарувчи мажлисига бўлиб ўтган сайлов натижалари фақат бир неча кундан кейин маълум бўлса ҳам, ушбу сайловнинг дастлабки якуни чиқарилди. Бу якун аянчлидир. Маҳаллий матбуотнинг хабарига кўра, сайлов куни турли сиёсий партиялар тарафдорлари ўртасида бўлган қонли тўқнашувлар ва тартибсизликлар оқибатида қарийб 90 киши ўлдирилди, неча юзлаб одамлар яраланди. Ўтган йилнинг ноябрь ойидаги ялпи парламент сайловида бўлгани сингари бу гал ҳам аҳолисининг сони жиҳатидан мамлакатда иккинчи ўринда турадиган Шарқдаги Биҳар штати ана шу фожиавий кўрсаткич бўйича яна биринчи ўринга чиқди. Бу штатда мухолифлик қилаётган сиёсий кучлар ўртасидаги рақобат айниқса ўткир бўлди.

«Жунбушга келган 10 минг кишилик оломон оппозициядаги партияларнинг бир неча фаоллари гўё, ўлдирилгани ҳақида миш-мишлар тарқалганидан кейин сайлов қутиларини ўтга ташлаб, автомобилларга ҳужум қилдилар, шундан кейин Музаффарпур шаҳрида комендантлик соати жорий этилди», — деб ёзди «Ҳиндустан таймс» газетаси. Харлакки округидаги икки сайлов участкасида жамоатчиликка қарши унсурлар бомбалар портлатишди ва қурол билан пўписа қилиб, сайлов бюллетенлари ва қутиларини олиб кетишди. Ур-тўполонда бир неча хизматчи яраланди, деб хабар берди ЮНИ агентлиги.

Бошқа штатларда, жумладан Мадхья-Прадеш, Маҳараштра, Ражастҳон, Орисса сингари йирик штатларда овоз бериш асосан осойишта ўтди. Овоз беришда 213 миллион сайловчидан қарийб 70 миллиони қатнашди, улар қонун чиқарувчи мажлисларга 1600 дан кўпроқ депутатни сайлашлари лозим эди.

Овозларни санаш бошланди ва шу яқин кунларгача давом этади. 40 та сайлов пунктида тартибсизликлар ҳамда амалдаги норма ва қоидаларнинг бузилганлиги сабабли қайта овоз берилади.

* * *

ДАККА. Бангладешдаги энг йирик оппозициядаги партия — халқ лигасининг даъватига кўра Даккада шу партияга аъзо бўлган студентлар раҳбарларидан бири — Шаҳидул Ислом Чунну яқинда ўлдирилганлигига қарши норозилик сифатида 11 соатлик ялпи иш ташлаш бошланди. Ўша студент бундан икки кун муқаддам Дакка университетидаги бир-бирига душман бўлган ёшлар гуруҳлари орасидаги отишма вақтида ҳалок бўлган эди. Ана шу отишма вақтида автомат қуролдан ҳам фойдаланилди. Халқ лигаси содир бўлган фожиа учун жавобгарликни ўнг радикал миллатчилик партияси, яъни Жатиятабади дал партиясига мансуб бўлган студентлар зиммасига юклади, студентларнинг ушбу ташкилоти экстремизмда ва университет шаҳарчасида тартибсизликлар чиқаришда айбланди.

Иш ташлаш сабабли пойтахтдаги турмуш карахт бўлиб қолди. Жамоат транспорти барча турларининг қатнови батамом тўхтади. аскарият корхоналар ва муассасалар ишламаяпти, дўконлар ва ёнилғи қуйиш станциялари ёпиб қўйилган, Шаҳар кўчаларида иш ташлаганларнинг вакиллари соқчилик қилмоқдалар, марказдаги асосий чорраҳаларга полициянинг кучайтирилган постлари қўйилди.

ЁМҒИР ЁҒМАЙДИГАН ШАҲАР

ЛИМА. (ТАСС). Перу пойтахтини кўпинча «ёмғир ёғмайдиган шаҳар», деб аташади. Шаҳар жойлашган минтақанинг иқлим хусусиятлари бу номда аниқ ифодасини топган: бу ерда қиш фаслида энг кўп ёғингарчилик охирги марта... 1970 йилнинг январида рўйхатга олинган эди. Агар яқин орада ёмғир ёғмаса, деб тахмин қилишмоқда мутахассислар, Перу пойтахти чироқ ва ичимлик сувсиз қолиб, «кўланкалар шаҳрига» айланиши мумкин. Лима ўртасидан одатда тўлиб оқадиган Римак дарёси шу қадар саёзлашиб қолдики, маҳаллий гидроэлектростанция турбиналарини тўхтатиб қўйишга тўғри келди.

Қурғоқчилик — перуликларнинг кўпчилиги учун фожиадир. Лекин баъзи бир ишбилармонлар учун эса табиий офат, афтидан, фаровонликка айланса керак. Булар аввало таркибида сув бўлган маҳсулотлар ишлаб чиқарувчилардир. Ўтган ҳафтада маҳаллий газета хабар қилганидек, мамлакатда пиво ва спиртсиз ичимликлар нарҳи 20 фоиз қимматлашади.

Ҳар ҳафта шанба сонида

Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими Аббос МУҲИДДИН таҳрири остида

БОШЛИҚЛАР ҚИЁ БОҚМАС...

Кейинги кунларда ферма мудири Мейли Қурбоновнинг ороми йўқолган. Кўнглига қил сиғмайди. Шавқи паст. Дўппини олиб ўйлаб қараса, чорванинг мазасидан дахмазаси кўп экан. Совхозда маҳсулот етиштириш миқдори ошаётган бўлса-да, таннархи «чақади». Қаровсизлик натижасида сигир-бузоқлар ориқлаб, юрса туролмайдиган, турса юролмайдиган ҳолга келаяпти. Зооветеринария хизмати ўлда-жўлда.

Бу ҳам майли. Ўтган йили ҳар юз бош сигирдан 74 тадан бузоқ олинганига нима дейсиз? 61 та ғунажиндан 21 таси қисир қолди. Оқибатда хўжалик анчагина иқтисодий зиён кўрди. Мудир билан осеменатор эса айбни бир-бирларига тўнкаш билан овора.

«Совет Россияси» совхози (директори Н. Холматов, бош зоотехник З. Эшбоев) раҳбарларига бу нуқсонлар ҳақида сўз очсангиз, эшитгилари ҳам келмайди. Жавоблари ўқланган тўппончадай тайёр:

— Планни бажараяпмиз! Сут, тухум, қоракўл тери, жун етиштиришда бошқалардан кам жойимиз йўқ. Яна нима керак?

Ана холос! Планни пеш қилиб, сувдан қуруқ чиқадиган замонлар ўтиб кетди. Энди талаб бошқача: иқтисод ва тежамкорликка риоя қилинмоғи, ҳар бир сўм, ҳар бир тийин ҳисобда тутилмоғи лозим.

Қовун қовунни кўриб ранг олади, дейдилар. Райондаги «СССР 60 йиллиги» совхозида ҳам зарбдор тармоққа панжа орасидан қаралаяпти. Моллар ориқ, маҳсулдорлик паст. Бунинг сабаби аён: ўтган йили озуқа тайёрлаш топшириқлари бажарилмади. 1.310 тонна ёки ҳар бош шартли мол ҳисобига 12,7 центнердан ем-хашак жамғарилди, холос. Унинг ҳам бир қисми исроф қилинмоқда. Ҳозирданоқ озуқа танқислиги сезилаяпти. Сигир-бузоқларни ажратиб боқиш йўлга қўйилмаган. Маҳсулот таннархи қиммат. Бир центнер гўшт ишлаб чиқариш учун 12,86 ўрнига 16,7 озуқа бирлиги сарфланмоқда. Ўтган йили совхозда гўшт тайёрлаш плани 88,9 фоизда қолиб кетди. Қолоқликнинг сабаби нима? Парвариш зооветеринария талаблари асосида ўтказилмаётганлиги, моллар белгиланган вазнда семиртирилмай гўштга топшириб юборилаётганлиги ишга панд бермоқда. Боз устига бир центнер маҳсулот етиштириш учун 98 сўм 50 тийин ошиқча харажат қилинган.

Чорва туёқ сонини ошириш, озиқ-овқат муаммосини ҳал этиш долзарб бўлиб турган бир пайтда молларнинг нобуд бўлишига йўл қўйилаётганлигини кечириб бўладими? Мана бу рақамларнинг мағзини чақинг: бултур 21 бош қорамол, чўчқа, қўй-эчки, парранда ҳаром ўлган. Натижада хўжалик 21.035 сўм моддий зарар кўрди. Ҳар юз бош сигир ҳисобига 12 бош бузоқ кам олинган.

— Бунинг учун ким жавоб беради? — сўраймиз ферма мудири Ҳ. Бекмуровдан.

Мудир лоқайд деди:

— Чорвадан гап очманг, ака. Шусиз ҳам ташвишим бошдан ошиб ётибди. Совхоз раҳбарлари фермага қиё боқишмаса...

Зарбдор соҳанинг мутасаддиси шундай деб тургандан кейин бошқалардан нимани ҳам кутиш мумкин? Бултур совхоз бўйича белгиланганидан 81 тонна кам сут соғилди. Шу ҳисобдан 27.756 сўм зарар кўрилди. Аксарият сигирлар жайдари. Соғувчилар меҳнатини моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантириш, уларга қулай шароит яратиш эътибордан четда қолаяпти. Яна бир ташвишли факт. 7 гектар ерга экилган хашаки лавлаги ҳалигача қазиб олинмаган. Ширали озуқа қор-ёмғир остида чириб бораётгани билан ҳеч кимнинг иши йўқ. Ҳисоб-китобларга қараганда ана шу майдондаги лавлаги ҳосили 150 тоннадан кам эмас. Бу аҳволда маҳсулдорликни ошириб бўладими? Совхоз директори Б. Гулмуродов, партия ташкилоти секретари О. Полвонов наҳотки сигирнинг сути тилида эканлигини билмасалар?

Хуллас, Ульянов районидаги мазкур хўжаликларда бугунги манзара аянчли. Чорвачилик фойда ўрнига зарар келтираяпти. Ваҳоланки, аҳволни ўнглаш учун ҳар икки хўжаликда ҳам куч ва имконият етарли. Гап улардан оқилона фойдаланишда. Бунда ҳафсала, ташкилотчилик етишмаяпти. Районда чорванинг лак-лак мутасаддилари бор. Қолган гапларни улардан эшитамиз.

Ж. ЮСУПОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири.

ТЕКИН ТОМОША

Қимматли Мўйчинак! Гапнинг индаллосини айтиб қўя қолайлик. Саркисов номли совхоз ташкил топганига йигирма йилдан ошди. Қанча сувлар оқиб ўтди. Бироқ автобус муаммоси ҳануз ҳал бўлгани йўқ. Район марказига қатнашнинг ташвишини қўяверинг. Совхоз раҳбарларига қачон бу ҳақда сўз очсак, ширин тасалли эшитамиз:

— Шунга ҳам ота-гўри-қозихонами? Бир қадамлик йўлга автобус чикора. Очиқ ҳавода яёв юрганга не етсин... Хаҳ одамлар-а!

Танаси бошқа дард билмас экан. «Дўстлик» ҳамда М. Дадажонов номли совхозга қатнайдиган автобуслар «ичкарига» кирмай ўтиб кетади. Маршрут шундай эмиш. Натижада одамлар ярим йўлда сарсон бўлиб қолишаяпти. Айниқса, қари-қартанглар, ҳомиладор аёллар, ёш болаларга қийин. Ёзда ҳам бир нави. Қишда қор, лой кечиб юриш осонми?

Баъзилар назарида бу арзимас бўлиб туюлиши мумкин. Турмушда майда-чуйда нарса бўлмайди. Йўлдаги ҳангомаларга кўникиб қолганмиз. Автобус ҳайдовчилари совхозимизга буриладиган бекатга етганда тайсаллаб қолишади. Нима кўп — баҳона кўп: ё ёнилғи «тугайди», ёки тормоз «ишламай» қолади. Лекин уларни анойи деб ўйламанг. Йўлкирадан қарашсангиз, ҳожатингизни чиқаришга доим тайёр.

Эшитишимизга қараганда, халқ депутатлари Дўстлик район Совети ижроия комитетидаги мутасадди ўртоқлар пиёдалар «мусобақа»сини кўришга орзуманд эмишлар. Агар шундай бўлса огоҳ қилиб қўяйлик: бу «мусобақа» эрта тонгдан бошланиб, кеч оқшомгача давом этади. Марҳамат, истаганлар келаверишсин. Томоша текин!

А. АМИНОВ,
И. СУЯРҚУЛОВ,
Ш. ХИДИРОВ.

НАСРИЙ МАСАЛ

ЎТ БИЛАН СУВ

— Мен борлиқни ёндираман, — деди Ўт.

— Мен борлиқни ғарқ қиламан, — деди Сув.

— Иккалангиз қўшилсангиз, бир хонадонда қозон қайнайди, — дейишди уларга.

ҚОШИҚЛАР

Кумушдан ясалган Қошиқлар офтобда ярқираб жило беришарди.

— Сизларда нималар етишмаяпти? — дейишди уларга.

— Нима экан? — сўрашди Қошиқлар нозу карашма билан:

— Таом, — дейишди. — Таомсиз, қуруқ қошиқнинг кераги йўқ.

КЕККАЙИШ

— Сен нега мева бермайсан, қара, атрофингдаги дарахтлар ҳаммаси мевага кирган-ку? — деб сўраб қолишди бир кун Арғувондан.

— Мен манзарали дарахтман. Мева тугсам қоматим бузилиб қолади, — деб жавоб қилди Арғувон.

ШЕР БИЛАН СИЧҚОН

Шернинг қабулига Сичқон келиб Мушукдан арз қилди.

— Мушук бизга сира кун бермаяпти, учраганни тутиб еб қўяяпти, — деб кўз ёши қилди у.

— Майли, бораверинг, текшириб кўрамиз, — деди Шер эснаб. — Аризангизни қолдириб кетинг.

Текшириш бошлангунча Мушук ҳалиги сичқонни ҳам ямламай ютди.

УСТАРА БИЛАН ҚАЙЧИ

— Вой чўлтоқво-ей! — дея Устара устидан шарақлаб кулди Қайчи. — Мунча имиллайсан, шатир-шутир ишласанг-чи!

Устара индамади. У ўз ишини ҳалол, тоза бажарарди.

КЎЗ БИЛАН ПЕШОНА

Бир куни нима бўлиб, Кўз билан Пешона баҳслашиб қолишди.

— Мен сандан юқорироқман, сен менга бўйсунишинг керак, — деди Пешона.

— Гапинг тўғри-ку, аммо мен йўл кўрсатмасам ҳолинг не кечишини биласанми? — деди хафа бўлиб Кўз.

— Сени қара-ю, сенсиз ҳам кунимиз ўтаверади, — деди Пешона.

Кўз аразлаб қолибди. Кўрмасдан бир қадам юрилган экан, Пешона тарақлаб устунга тегди.

«Кўз бўлмаса — пешона», деб шуни айтадилар-да!

Мухтор ХУДОЙҚУЛОВ.

— Қўшни, бу сара олмалар ўз боғингизданми?
— Жиянинг дўконидан саралаб олдим...

М. ЖЎРАЕВ чизган расм.

БИР ҚАЙНОВИ ИЧИДА

«Исмим Бўри эди, «бой» сўзини қўшсам ҳам барибир фермадагилар устимдан кулишаяпти. Илтимос, исмимни ўзгартириб берсангиз».

(ЗАГС бюросига тушган аризадан).

* * *

«Шаҳримиздаги мавжуд тўртта арoқ-вино магазинида ўз касбининг усталари бўлган йигитларимиз ҳушёр туришибди».

(Савдо бошқармаси вакилининг сўзидан).

* * *

«Минг калтакласам ҳам бу эшак ҳеч одам бўлмади-бўлмадида».

(Аравакашнинг гапи).

* * *

«Барака» деган сўзга «таракан»ни қофия қилсам бўлармикин?

(Бир нўноқ шоирнинг саволидан).

Тўпловчи:
М. ТОШБОЕВ.

«ТАНОВАР» ТАРОНАСИ

Нарпай районидаги «Правда» колхозининг маданият саройи санъат мухлислари билан гавжум. Меҳнат аҳли ҳузурига қўшни — Каттақўрғон шаҳридаги 1-маданият уйининг «Тановар» фольклор-этнографик ансамблининг иштирокчилари меҳмон бўлиб келишган. Ҳаваскорлар ижросидаги «Ойижон, бошгинам оғрийди-е», «Учур-учур», «Хил-хила ёр», «Оппоғим», «Бахтимни топдим» миллий терма, ялла, рақс ва айтишувлар барчада завқ-шавқ уйғотди. Саҳнасевар онахон ва опахонлардан Тожинор Саидова, Турсунтош Ярашева, Муҳаррам Раҳимова, Ҳикмат Каримова, Нодира Зиёмованинг маҳоратларидан томошабинлар айниқса мамнун бўлишди.

Ансамбль ташкил этилганига бир йилдан ошди, холос. Лекин унинг чиқишлари мухлислар эътиборини қозонмоқда.

А. ҲОШИМОВ.

Наврўз нафаси

Ўлкамизнинг чексиз дала-қирлари, дон сепилган лалмикор адирлари узра ипак майсалар майин насимда тебранади. Бойчечагу бинафшалар қулоқ қоқмоқда. Бутун она замин, заҳматкаш эл Наврўзи оламни кутиб олиш тараддудида.

Косонсойдаги 28-мактаб коллективи ҳам умумхалқ байрами кунини шоду хуррамлик билан ўтказиш ниятида қизғин ҳозирлик кўрмоқда. Бу ерда ташкил этилган қўғирчоқ театрига рус тили ва адабиёти ўқитувчилари Анорахон Ҳамиджонова билан Мақсадхон Раҳимовалар раҳбарлик қилишади. Сиз кўриб турган суратда 9-синф ўқувчиси Муҳайё Турғунова (ўнгда) баҳор байрамига аталган янги томоша машқини ўтказаяпти.

Мактаб «Светофор» телевизион кўрик-конкурсининг қатнашчиси. Лекин ҳар бир синфда йўл ҳаракати қоидаларини пухта ўргатиш фойдадан холи эмас. Команда аъзолари шу мавзуга бағишланган альбом тайёрлашди. Гўзал Каримова (чапдан), Шоҳиста Усмонова, Мухтора Жўраева ҳамда Кумуш Сайфуллаевалар уни кўздан кечиришмоқда.

Мўътабар Қурбонова 9-синфда ўқийди. Уч йилдан бери у адабий олимпиадага қатнашади. Яқинда область ёш ҳаваскорлари орасида ғолиб чиқди. У энди республика мусобақасига тайёрланмоқда.

Суратда Мўътабар дугоналари Моҳира Сатторова ва Ҳилола Аҳмадалиевaларга шеър ўқиб бермоқда.

Р. АЛЬБЕКОВ олган суратлар.

ДОНОЛИК БИСОТИДАН

Агар сирни сақласанг, у — сенга, сақлай олмасанг, унга қул бўласан.

* * *

Сирни душмандан яширмоқчи бўлсанг, дўстингга ҳам айтма.

* * *

Бекорчи олим — булутсиз ёмғир.

* * *

Бир тажриба етти маслаҳатдан афзал.

* * *

Аёл зоти ўртага тушса, дўстликка путур етади.

* * *

Ошинг ҳалол бўлса кўчада ич, лекин одоб-ахлоқни унутма.

Тўпловчи:
А. НАБИХЎЖАЕВ.

СПОРТ АХБОРОТИ

БАЙРОҚ КЎТАРИЛДИ

Миллионлаб футбол ишқибозлари орзиқиб кутган кунлар келди: мамлакат биринчилиги ва биллур соврин — СССР кубоги учун бу йилги мусобақалар байроғи кўтарилди.

Чемпионатнинг илк учрашуви Днепропетровскда ўтказилди. Ўтган мавсумнинг кумуш совриндори — маҳаллий «Днепр» командаси Волгограднинг «Ротор» коллективини қабул қилди. Учрашув майдон эгаларининг устунлигида ўтиб, 3:1 ҳисобида уларнинг ғалабаси билан тугади. Кумуш совриндорлар дастлабки икки очкони қўлга киритдилар.

Шу куни СССР соврини учун ҳам учрашувлар бўлиб ўтди. Москва торпедочилари ўз майдонларида Одессанинг «Черноморец» командаси билан баҳслашдилар. Матч пойтахт футболчилари мавсумга пухта тайёргарлик кўрганликларини исботлади. Улар меҳмонлар дарвозасига жавобсиз учта тўп йўлладилар.

Кубок учун Ереванда бўлиб ўтган иккинчи учрашувда МАСК динамочилари маҳаллий «Арарат» командасининг меҳмони бўлдилар. Матч тақдирини улар киритган ягона тўп ҳал этди.

Шундай қилиб, Москванинг яна икки командаси СССР кубоги учун баҳсларни давом эттирадиган бўлди.

ИККИ ПЕШҚАДАМ

Шайбали хоккей бўйича СССР биринчилигида навбатдаги учрашувлар кескин курашлар остида ўтди. Биринчи ўринда бораётган Москва динамочиларининг омади келмади. Улар Ригада маҳаллий клубдошларига 3:4 ҳисобида ютқазиб қўйиб, қимматли икки очкони бой бердилар.

Иккинчи ўринда бораётган «Химик» командаси эса ўз майдонида бир очкодан маҳрум бўлди. Воскресенсклик хоккейчилар Ярославлнинг «Торпедо» командаси билан 3:3 ҳисобида дуранг ўйнадилар. Натижада икки пешқадам ҳисобидаги очколар тенглашди.

Москванинг яна бир командаси — «Крилья Советов» ўз майдонида Горькийнинг «Торпедо» коллективидан йирик ҳисобда (0:7) енгилди. Москва спартакчилари Минскда маҳаллий динамочилар устидан 6:5 ҳисобида ғалаба қозондилар.

Кеча олтин медалларга учинчи даъвогар — МАСК командаси ўз майдонида Киевнинг «Сокол» коллективи билан учрашди.

КУЧЛАР ТЕНГ

Жаҳон чемпиони А. Чижов билан бу номга даъвогар голландиялик халқаро гроссмейстер Т. Сейбрандс ўртасидаги матч ниҳоясига яқинлашиб қолди. Яна бир турдан сўнг янги тож соҳибининг номи маълум бўлади. Ҳозирча ҳисоб тенг бўлиб турибди. Агар охирги партияда ҳам дуранг натижа қайд этилган тақдирда ватандошимиз А. Чижов ўз унвонини сақлаб қолади.

Муҳаррир ўринбосари
Н. ЕҚУБОВ.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА КЎРИНГ

4 МАРТ, ЯКШАНБА

● ЎзТВ I

9.00 «Ассалому алайкум». Мусиқий ахборот.

*

«Дўстлик» видеоканали

10.00 «Дўстларимиз диёрида». Чимкент вилоятида ўзбеклар маданият марказининг очилиши.
10.40 Мактаб ўқувчилари учун. «Қувноқ стартлар».
11.45 Телетомошабинларнинг талабларига биноан. «Иван Васильевич касбини ўзгартиради». Бадиий фильм («Мосфильм»).
13.15 «Амалий даврa суҳбати». Жумҳуриятда савдо ва умумий овқатланишни ташкил этиш ҳақида.
14.15 Эркин Самандаров. «Олма пишганда келинг». Огаҳий номли Хоразм вилояти мусиқий драма ва комедия театрининг спектакли.
15.50 Реклама.

* * *

18.00 Кўрсатувлар программаси.
18.05 «Қойилмақом Гоша» сериясидан мультфильмлар программаси.
18.50 Болалар учун концерт. «Чамандаги гуллармиз».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Товфиқ ал-Ҳаким. «Изҳор». Теленовелла.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Мусиқа жавони» (такрор.).
21.30 Москва. «7 кун».
22.30 Фурқат лирикаси.
23.50 Кўрсатувлар программаси.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Сапеда». Мусиқий ахборот.
10.05 «Ҳар бир кишига ва барчага». Реклама.
10.20 «Яхши degани нима?».
10.55 «Севги ҳақида монолог». Фильм-концерт.
12.05 «Олтин занжир». Бадиий фильм.

* * *

17.20 Кўрсатувлар программаси.
17.25 «Этик». Телевизион бадиий фильм (рус тилида).
18.50 «Телетомошабин ҳамроҳи».
19.20 «Оқ йўл, «Помир»!».
20.00 «Ҳафта». Информацион программа.
20.30 «Гулчин». Концерт программаси.
21.30 Москва. «7 кун».
22.30 «Олтин занжир». Бадиий фильм.

● МТ I

8.30 Спорт ҳамма учун.
8.45 Ритмик гимнастика.
9.15 «Спортлото» тиражи.
9.30 «Эрта саҳарлаб». Болалар учун кўрсатув.
10.30 «Ватан хизматида».
11.30 Тонгги дам олиш программаси.
12.00 «Дунё бўйлаб». Альманах.
13.00 «Здоровье».
13.45 Педагогика ҳамма учун.
14.45 «Тилла сўзлар». Мультфильм премьераси («Экран»).
14.55 Ғалабанинг 45 йиллигига. «Ковель яқинидаги ўрмонларда». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
16.00 «Қишлоқ янгиликлари». Панорама.
17.20 Эртаклар ва саргузаштлар оламида. «Финист — сарлочин». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
18.50 «Давлат муҳофазасида». Ленинград қадимий ёдгорликларини муҳофаза этиш ҳақида телевизион ҳужжатли фильм.
19.20 Томошабинларнинг талабларига биноан. «Шарлоттанинг маржони». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 2 ва 3-сериялар.
21.30 «7 кун».
22.30 Абадият ҳақида ўйлар.
22.45 И. О. Дунаевский асарларидан концерт.

● МТ II

8.30 Зарядкага сафланинг!
8.45 «Амнистия». Бадиий фильм, субтитр билан («Беларусьфильм»).

Спорт программаси

10.00 Гандбол. Жаҳон чемпионати. Эркаклар. СССР—ГДР терма командалари. 2-тайм. ЧССРдан кўрсатилади.
10.30 Енгил атлетика. Европа чемпионати. Шотландиядан кўрсатилади.
11.15 Баскетбол бўйича миллий баскетбол ассоциацияси профессионаллари ўртасида АҚШ чемпионати. «Бостон селтикс»—«Миннесота».

*

12.20 «Тунда оқ отларда». Олти серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия.
13.20 Мамлакат театрлари намойиш этади. Т. Уайлдер. «Бизнинг шаҳарча». А. В. Луначарский номли Севастополь рус драма театрининг спектакли.
14.55 «Совет Россияси» видеоканали.
17.25 «Планета». Халқаро программа.
18.25 «Коллаж» (реклама, эълонлар, ахборот).
18.30 Хоккей. СССР чемпионати. «Крилья Советов» — «Динамо» (Москва).
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Сеҳрли хазина». Мультфильм. 2-қисм.
20.45 Г. Черна-Стефаньска чалади (фортепьяно, Польша телевидениеси).
21.10 Танишинг: рассом Теймураз Мурванидзе.
21.30 «7 кун» (сурдо таржимаси билан).
22.30 «Етти шамол» қанотида». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
00.15 Смоленск рус халқ оркестрининг концерти.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»—
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Р — 02608. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д. 1147. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12